

ΘΕΛΞΙΝΟΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΛΦΑΒΗΤΟΣ.

Μελέτη Φιλολογική.

(Συνέχεια καὶ τέλος—δρα Φυλ. Α΄.)

Γ

Ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς ἀλφάβητος κατὰ τε ὀνομασίαν, τάξιν τε καὶ μορφήν γραμμάτων συμφωνεῖ τῷ τῶν Σημιτικῶν ἐθνῶν (Φοινίκων δηλαδὴ, Ἰουδαίων, Σαμαρειτῶν, μεταχειριζομένων τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας μέχρι τῆς τοῦ Κύρου ἐποχῆς) οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων τοῦτο ὁμῶς πολὺ ἀπέχει τοῦ πείθειν ὅτι ὁ Κάδμος πρῶτος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὡς πρὸς τοὺς ἀναγνόντας τὰς σοφὰς πραγματείας τοῦ Ῥιττέρου περιττὸς ἀποβαίνει πᾶς λόγος περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀπὸ παλαιτάτου χρόνου μεταξὺ ἀνατολῆς καὶ δύσεως συναφθεισῶν. Ἡ θρησκολογία, ἡ τεχνολογία, ἡ ἀρχαιολογία σαφῶς καταδεικνύουσιν ὅτι, κατὰ παναρχαίους τινὰς ἐποχάς, ἀποικίαι, ἐκ τῆς βορείου Ἰνδίας ὀρμώμεναι, διεσπάρησαν ἐπὶ τὴν περὶ τὸν Φάσιν ποταμὸν καὶ τὴν περὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον χώραν, ἐντεῦθεν δὲ βραδύτερον, εἴτε ἐκ φυ-

σικῆς τινος αἰτίας, εἴτε ἐκ διενέξεων ἐγγχωρίων, εἴτε ἐκ πληθυσμοῦ ὑπερμέτρου κατηναγκασμένοι, προήλασαν πρὸς τὴν ἑσπερίαν καὶ τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην. Οἱ Πελασγοὶ ἀπετέλουν προδήλως μίαν τῶν ἐπηλύδων τούτων φυλῶν τῆς Ἑλλάδος· τοῦτ' αὐτὸ ἀποδείκνυσι καὶ τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν ὄνομα Ῥασσηνοὶ, Τυρσηνοὶ (διατηρηθὲν κυρίως ἐν Τυρρηνίᾳ, Ταρσηνίᾳ τῇ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐνθα ἀπόκησαν), ἰδίως δὲ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ συνθετικὸν μέρος σηνοί, στενωῶς συσχετιζόμενον τῷ τῶν Σινῶν (Ἰνδῶν), κατὰ τὸν Authon· διότι τὸ ὄνομα Πελασγοί, ἢ κατ' ἀρχαιότερόν τινα τύπον Πελαργοί, ἔδωκαν αὐτοῖς οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς σταθερᾶς αὐτῶν ἐποικίσεως ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἤρχοντο, φαίνεται, καὶ ἀπήρχοντο κατὰ τακτὸν χρόνον. Ἀναγράφοντες λοιπὸν, κατὰ τὴν ὁμόφωνον τῆς ἀρχαιότητος ὁμολογίαν, εἰς αὐτούς, τοὺς Πελασγοὺς, ἐξ Ἰνδιῶν ἀποικήσαντας, τὴν εἰσαγωγὴν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν πρώτων τοῦ πολιτισμοῦ σπερμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, λύομεν οὕτω τὸ περὶ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ζήτημα εὐχερέστατα καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐκ τούτου μεταβαίνομεν εἰς τὰ περὶ Κάδμου λεγόμενα.

Τίνι τρόπῳ ἐξηγεῖται ἡ περὶ Κάδμου παράδοσις καὶ ἡ ὀνομασία Καδμήϊα γράμματα;

Περὶ τούτου παραδεκτέον τὴν παρά τινων λογίων Γερμανῶν δοθεῖσαν λύσιν.

Ὁ Ἡρόδοτος (Βίβ. Δ'. §. 58) λέγει, τὰς βίβλους διφθέρας ἐκάλουν οἱ Ἴωνες τὸ πάλαι, ὅτι γράφοντες μετεχειρίζοντο δέρματα (διφθέρας) αἰγῶν καὶ προβάτων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν τὰ δέρματα εὐχρηστα πρὸς γραφὴν ἄγνωστος ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις Ἕλλησιν, αἱ διφθέραι αὗται, κατὰ πᾶσαν πιθανολογίαν, ἦσαν ἀκατέργαστοι ζῶων δοραὶ, οἳ ἐφέροντο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς βαρβάροις ἔθνεσιν ἕως τῶν χρόνων ἔτι τοῦ Ἱστορικοῦ. Οἱ Αἰγύπτιοι, κατὰ Πλίνιον (Φυσ. Ἱστορ. Βιβ. ιγ'. §. 11), πρὸ τῆς εὐρέσεως τοῦ παπύρου, ἔγραφον ἐπὶ φύλλων Φοίνικος, δένδρου φησμένου ἐν τῇ χώρᾳ Ἰόππῃ. Ἄν οὖν ὁ Κάδμος, ὡς ὑφ' ἀπάντων σχεδὸν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁμολογεῖται, ἔλθων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐδίδαξεν ἐν Βοιωτίᾳ τὸ γράφειν ἐπὶ φύλλων φοίνικος, οἱ Ἕλληνες, βεβαίως, καὶ διὰ τὸ εὐχερέστερον καὶ διὰ τὸ οικονομικώτερον ἐτοίμως παρεδέχθησαν τὴν παρά τοῦ ξένου ἐπαχθεῖσαν νέαν ὕλην

γραφῆς καὶ, κατὰ Κόνωνα (διήγ. μ'), εὐγνωμονοῦντες, τὴν μὲν χώραν, ἐν ἣ φέεται τὸ δένδρον, Φοινίκτην ἐκάλεσαν ἐκ τοῦ καρποῦ, τῷ δὲ Κάδμῳ ἀπέδωκαν ὅσα ἐκ παραδόσεως φέρονται ἐτι μέχρι τοῦ νῦν.

Λείπεται ἤδη ἡ ἔρευνα τῶν ὀνομάτων Φοινίχια, Φοινικήϊα, Φοινικικὰ, ἐξ ὧν μυρίαὶ ἐγεννήθησαν εἰκασίαι.

Ὁ Ἱστορικός Ἰώσηπος, ἐνδόσιμον ἔχων, πιθανόν, τὸ ὄνομα Φοινίχιας, ὑφ' ὃ ἦσαν τὸ πάλαι γνωστοὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπαγωνίζεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Ἕλληνες Φοινίχια ἐκάλεσαν τὰ γράμματα, καθὸ παραλαβόντες ἐκ τῶν Φοινίκων (Ἰουδαίων), τούτων πρώτων ἐφευρόντων τὸν ἀλφάβητον καὶ μεταδόντων καθ' ἅπαντα τὰ λοιπὰ ἔθνη σὺν τῇ ὀνομασίᾳ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον παρηλλαγμένη (Ἄλεφ, Βέθελ, Γέμελ κλπ.). Ἀλλὰ διέλαθε, φαίνεται, τὸν Ἱστορικὸν τοῦτον ὅτι πολὺ πρὸ τῶν Ἑβραίων ἤκμασαν οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Χαλδαῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ὁ Ἀβραάμ, μεταβάς εἰς Αἴγυπτον (Γενέσ. Κεφ. ιγ'. §. 10), ὡς βραδύτερον ὁ θεόπτης Μωϋσῆς, ἐδιδάχθη παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ οὐχὶ ἐδίδαξε.

Κατ' ἄλλους τὸ ὄνομα Φοινίχια παράγεται ἐκ τοῦ Φοίνικος, υἱοῦ τοῦ Προνόπου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐφευρόντος τὰ γράμματα ἐν Κρήτῃ καὶ φονευθέντος εἶτα ὑπὸ τοῦ Ῥαδαμάνθυος.

Ἔτεροι καὶ ὄνομα καὶ ἐφεύρεσιν ἀποδίδουσι τῷ υἱῷ τοῦ Ἀκταίω-νος ἄλλοι τῷ τοῦ Ἀχιλλέως προκατόχῳ· ὁ δὲ γραμματικὸς Μελάμπους Φοινίχια, λέγει, τινὲς ἐκάλουν τοὺς χαρακτῆρας, ὅτι ὑπὸ Ἑρμοῦ εἰς φοίνικος φύλλον γεγραμμένοι κατεπέμφθησαν τοῖς ἀνθρώποις.

Τὰ ἐπίθετα Φοινίχια, Φοινικήϊα καὶ Φοινικικὰ, λέγουσιν ἄλλοι, βοιωτικὸς ἐστὶν ἰδιωτισμὸς, καθ' ὃν ἡ δίφθογγος οἱ ἀντικαθιστᾷ τὸν φθόγγον ω, φοινῆ=φωνῆ, ὡς ἀγκοῖνη=ἀγκώνη, ὅθεν Φοινίχια=Φωνίχια, τούτεστι γράμματα, εἰκόνας φωνῆς ἐγγραμμάτου. Ἀληθές τοῦτο ἀρά γε, καὶ οὐχὶ προτιμότερα τὰ παρ' ἐτέρων φερόμενά, ὅτι δηλαδὴ Φοινίχια ὀνομάζοντο ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς μελάνης δι' ἣς ἐγράφοντο (Φοινικιοῦν);

Ἄλλ' ἢ λέξις γράφω, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος **Κ.** Ἀσώπιος, ἀντίκειται τοῖς ταῦτα γνωματεύουσι, διότι, κατὰ Διονύσιον τὸν Θράκα, γράμματα ἐκλήθησαν, οὐχὶ δῆθεν ὅτι ἐγράφοντο οὕτως ἢ ἄλλως, ἀλλὰ διὰ τὸ γράμματις καὶ ξυμοῖς τυποῦσθαι, γράφω γὰρ τὸ ξύω παρὰ **Πελασγοῖς.**

Ἄλλαχοῦ οὖν ζητητέον τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀνόματος.

Τὸ παραδεχθῆναι ὅτι **Φοινίκια** ἐκλήθησαν ἐκ τῶν Φοινίκων, ὡς τούτων δῆθεν πρώτων ἐπινοησάντων τὸν ἀλφάβητον, οὐ μόνον ἀντικρυς ἐναντίον ἐστὶ πρὸς ἀρχαίας μαρτυρίας, λεγούσας ῥητῶς ὅτι μετέθεσαν καὶ οὐχ εὔρονοῦτοι (οἱ Φοίνικες) τοὺς τύπους τῶν γραμμάτων (Διοδ. Σικελ. Βιβ. Ε'. §. 74), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἀποδείξασαν σαφῶς ὅτι τὰ Φοινικικὰ γράμματα ἱερογλυφικά εἰσι καὶ γενέσεως αἰγυπτιακῆς (δρα Hug, Erfindung der Buchstabenschrift.)

Ἡ πιθανωτέρα καὶ εὐλογωτέρα λύσις τῆς δυσχερείας ταύτης ἐγκείται, κατὰ τὴν εὐφυᾶ παρατήρησιν τοῦ Authon, ἐν τῇ περὶ τῆς Κάδμου παραδόσεως ἐξηγήσει.

Τὰ γράμματα, ἅτινα, μετὰ τὴν ἐπὶ Κάδμου εἰσαχθεῖσαν νέαν ὕλην τοῦ γράφειν, ἔβαλον εἰς ἀχρηστίαν τὰς διφθέρας καὶ τὰ μεταλλίνα ἐλάσματα, ἐκλήθησαν **Φοινίκια** ἐκ τῶν τοῦ φοίνικος φύλλων ἐφ' ὧν ἐγράφοντο καὶ οὐχὶ ὡς ὄντα Φοινικικὰ.

Ἡ σειρά τῶν μέχρι τοῦδε ῥηθέντων φέρει ἡμᾶς εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα.

α.) Ὁ ἀλφάβητος ἦν γνωστός παρ' Ἑλλησι πρὸ τῆς τοῦ Κάδμου ἐλεύσεως.

β.) Ὁ Κάδμος εἰσηγητὴς ἐστὶ τῆς ἐπὶ φύλλων φοίνικος γραφῆς.

γ.) Ἡ ἐπὶ φύλλων φοίνικος γραφὴ ἐγέννησε τὸνομα **φοινικία** ἢ **γράμματα.**

Ἀπέχομεν τοῦ δισχυρίζεσθαι ὅτι τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἀλάνθαστά εἰσι καὶ ἀναμφισβήτητα—ἀπ' ἐναντίας, ἀναγνωρίζομεν ὅτι τὸ σκότος, τὸ ἐπικαλύπτον τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀρχαιότητος, εἶναι οὐ-

τω βαθύ, ὥστε μόλις πως δι' αὐτοῦ διέρχονται τινες ἀκτῖνες ἀμυδραί· ἂν, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀκτίνων τούτων, ἐδυνήθημεν ψηλαφῆται νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τῆς ἀληθείας τὴν ὁδόν, εὐτυχεῖς ἡμεῖς· ἂν ἀπεπλανήθημεν, παραμυθούμεθα ὅτι τοῦλάχιστον ἀπεπλανήθημεν τὴν ἀλήθειαν ἀναζητοῦντες· ἀλλὰ μεχρισότου μέγας καὶ προνομιοῦχος τις νοῦς ἐξαγάγη ἡμᾶς τῆς ἀπάτης, εἰς ἣν τυχὸν ἐνεπέσαμεν, θέλομεν ἐμμένει πλανώμενοι (ἂν πλάνη ἐστὶ τοῦτο) καὶ ἀσπαζόμενοι τὴν γνώμην ἀνδρῶν, σὺν τοῖς ὁποίοις καὶ αὐτὰ τὸ σφάλεσθαι εἰ μὲν δὲν εἶναι καλόν, δὲν εἶναι δὲ κακόν.

Ως ἐν παρόδῳ, τελευταίον, ὁτε εἰπωμέν τινα περὶ τοῦ χρόνου, τοῦ τρόπου καὶ τῶν τελειοποιησάντων τὸν Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον.

Ὁ Ἑλληνικὸς ἀλφάβητος τὸ πρῶτον συνέχειτο ἐκ συμφώνων μὲν ἑνδεκα, φωνηέντων δὲ τεσσάρων **α, β, γ, δ, ε, ι, κ, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ.**

Ἐκαστος εἰκάζει οἶκοθεν ὁποίας καὶ ὁπόσας δυσχερείας παρεῖχε τοῖς γράφουσιν ἡ ἀτέλεια αὕτη· οἱ μακροὶ φθόγγοι **η, ω, ου,** τὰ διπλᾶ **ζ, ξ, ψ,** τὰ σύστοιχα τῶν ψιλῶν **θ, φ, χ** (**κ, π, τ**) δὲν εἶχον ἰδιαιτέρα σημεῖα καὶ ἀδύνατος ἀπέβαινε ἡ διάκρισις τοῦ φθόγγου **υ** καὶ **ου** (γαλλ.)

Ἄμα οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ ἐπλήθυναν τὰ στοιχεῖα αὐτῶν, οἱ Ἕλληνες ἐδανείσθησαν ἐξ αὐτῶν πρῶτον μὲν τὸ **υ,** εἶτα δὲ τὸ **ζ, η, θ.** Τὸ **υ** κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθησαν ὡς σημεῖον πνευματισμοῦ, μαλακύναντες δὲ κατ' ὀλίγον μετεποίησαν εἰς φωνῆν καὶ ἔγραψαν δι' αὐτοῦ τοὺς φθόγγους **υ** καὶ **ου.** Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὸ **η** προτασσόμενον μὲν πρὸ τῶν φωνηέντων, ἐσήμαινε ὅτι καὶ το τῶν λατίνων **h,** ἐπιτασσόμενον δὲ τῶν ψιλῶν **ΚΗ, ΠΗ, ΤΗ** ἐσήμαινε τὰ δασέα **χ, φ, θ.** ὕστερον ὅμως, ἐπὶ Σιμωνίδου, μετεποιήθη εἰς φωνῆν μακρὸν καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν ἣν ἔχει μέχρι τοῦδε, καὶ τὴν ὁποίαν τότε ἀνεπλήρουν οἱ φθόγγοι **ε ε** (δέελον—δῆλον, Ἰλιαδ. **Κ,** 446), ὡς οἱ φθόγγοι **οο** ἀνεπλήρουν τὸ **ου.**

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες προσέθησαν τὸ **φ** καὶ **χ,** τὴν ἐφεύρεσιν

τῶν ὁποίων ἀρχαία μὲν τις παράδοσις ἀποδίδωσι τῷ κατὰ Τροίας
συνεστρατεύσαντι Παλαμῆδι, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πλίνιος τῷ
ἐκ Σικελίας Ἐπιχάρμῳ.

Περὶ τὰ Μηδικά, ὁ Κεῖος Σιμωνίδης ἐτελειοποίησε τὸν Ἑλληνι-
κὸν ἀλφάβητον, προσθεῖς τὸ ξ, ψ καὶ ω.

Τὸν πλήρη τοῦτον ἀλφάβητον παρεδέχθησαν οἱ Σάμιοι πρῶτοι
καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ἴωνες· τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς ψδ'. Ὀλυμπιάδος,
ἐπὶ ἀρχοντος Εὐκλείδου (403 π. Χ.), ὁ Σάμιος Καλλίστρατος ἐκό-
μισεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐκ τοτε μετεχειρίσθησαν αὐτὸν καὶ εἰς ἐπιγραφάς.

Πρὸς ἀντιδιαστολὴν μὲν τῶν **Κ α δ μ η ῖ ω ν** γραμμῶν
ὁ ἐντελής ἀλφάβητος οὗτος καλεῖται **Ἴωνικὰ γράμματα**,
πρὸς ἀντιδιαστολὴν δὲ τῶν **Ἀ τ τ ι κ ῶ ν** (α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι,
κ, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ) ἢ μετ' **Εὐκλείδην Γραμ-
ματικήν**.

Πλὴν τῶν εἰκοσιτεσσάρων τούτων γραμμῶν, οἱ Ἕλληνες τὸ
πάσαι μετεχειρίζοντο πρὸ τῶν φωνηέντων καὶ ἕτερόν τι σημεῖον (F),
ὅπερ ἐπρόφερον μὲν ὡς οὐ (Διον. Ἀλικ. Βιβ. Α. § 20), ἐκάλουν
δὲ δίγαμμα ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ ἐξ οὗ ἐπήγαγε τὸ τῶν λατίνων
V. Ὁ Herbert Marsch ὀνομάζει τούτο **Πελασγικόν**, ὡς δῆ-
θεν ὑπὸ τῶν Πελασγῶν μετενεχθὲν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Heyne ὀ-
μῆρικόν· παρ' ἡμῖν φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα **Αἰολικόν**, ὡς ἐκ
τῶν Αἰολέων, μεταχειριζομένων αὐτὸ, φαίνεται, καὶ εἰς τοὺς μετέ-
πειτα χρόνους, ἀφ' οὗ δηλαδὴ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἀπέβαλον τὴν
τούτου χρῆσιν.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΜΕΤΤΕΡΝΙΧ

κατὰ τὸν Γάλλον Καπιφούγκ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

Ἡ μάχη τοῦ Βάγγραμ ἀνέστησε τὴν ἠθικὴν ἐπιβροχὴν τοῦ Αὐτοκράτορος
καὶ διημφισθητήθη μὲν ἡ νίκη, ἀλλ' ὅμως ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ὀρι-
στικὸς τῆς Γαλλίας θρίαμβος. Τὸ ἀνακτοβούλιον τῆς Βιέννης ἀπεθάρσυνθη
ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τὸ φιλειρηνικὸν κόμμα ὑπερίσχυσε.

Ἡ νίκη εἶχεν ἤδη ἐκφρασθῆ ὑπὲρ τῆς Γαλλίας καὶ κατὰ τῆς Αὐστρίας
ἢ πρὸς τὴν εὐήμεριαν τοῦ Ναπολέοντος ἀντίστασις καθίστατο ἤδη ἀδύνατος.
Τὰ δύο αὐλικά τῆς Βιέννης κόμματα ἀπεκαλύφθησαν· ἡ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης
γνώμη, τὴν ὁποίαν ἀντεπροσώπευεν ὁ Κόμης Βούδνα, ὑπερίσχυσε εἰς τὸ
συμβούλιον τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ὁ Κόμης Σταδίων, ὅστις ἕως τότε διή-
θουε τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ συστήματος, ἠναγκάσθη
ν' ἀποσυρθῆ τοῦ Ἰπουργείου. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἔμεινε κενὸν καὶ
καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος ὁ Β'. ἐνόμισεν ὅτι εὐαρεστῆ τὴν Γαλλίαν δι-
δων τὴν θέσιν ταύτην εἰς τὸν Κ. Μέττερνιχ, ὅστις εἶχεν ἀναδειχθῆ λίαν ἐπι-
δέξιος κατὰ τὴν ἐν Παρισίαις Πρεσβείαν του. Ὁ Κ. Μέττερνιχ, συνδιαλλα-
γεις μετὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἐβάδισε μέσσην τινὰ ὁδὸν μεταξὺ εἰρήνης καὶ
πολέμου καὶ προσέτι εἶχεν ἤδη παραδεχθῆ ὡς βᾶσιν τῆς πολιτικῆς του τὴν
ἐνοπλον οὐδετερότητα, ἣτις κατέστη τὸ σύμβολον τῆς Αὐστριακῆς πολιτι-
κῆς ἀπὸ τοῦ 1813. Ἡ τότε ἐποχὴ ἦτον ἐποχὴ ταπεινώσεως διὰ τὸ γηραιὸν
Γερμανικὸν στέμμα· ὁ Μυνήτωρ εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὅτι ὁ οἶκος τῆς Λορραίνης
δὲν ἐβασίλευε πλέον! Ἡ Αὐστριακὴ μοναρχία ἐξῆλθεν ἠττημένη τῆς πάλης
καὶ οἱ στρατοὶ τῆς ὑπέστησαν φοικῶδης συμφοράς. Ὑπελείπετο ὅμως εἰς τὸν
Αὐτοκράτορα Φραγκίσκον ἡ ἀφοσίωσις τῶν λαῶν του καὶ ἡ ἀγανάκτησις τὴν
ὁποίαν τοῖς ἐπροξένει ἡ θέα τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας.

Ὁ Κ. Μέττερνιχ ἀπεστάλη ὡς πληρεξούσιος μετὰ τοῦ Κόμητος Βούδνα
παρὰ τῷ Ναπολέοντι καὶ ἤρχισαν αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις. Ἡ στα-
θερὰ διαγωγή τῆς Αὐστρίας εἶχε μεγάλως παροργίσει τὸν νικητὴν. Ποτὲ ἄλ-
λοτε διαπραγματεύσεις οὕτω ζωνταί, οὕτω διαμφορητικαὶ δὲν ὑπῆρξαν. Ὁ

Κ. Μέντερνιχ μετεχειρίσθη όλα τῆς εὐφυίας του τὰ τεχνάσματα ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἐπιφανῆ κατακτητὴν αἰσθήματα μετριοπαθείας. Ἄν ὁ Ναπολέων ἐνεθυμῆτο τὴν κατὰ τὸ 1809 ἐπιδειξιότητα καὶ ἐχεμυθίαν τοῦ Κ. Μέντερνιχ, δὲν ἠγνόει ὅμως ὅτι ὑποστηρίζων αὐτὸν παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Αὐστρίας, ὑπεστήριζε τὸ ἔρεισμα καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ συστήματος. Τὰ αἷτια ταῦτα καὶ μυστηριώδεις τινες περὶ δολοφονίας τοῦ Ναπολέοντος ἀπειλαί, ὡς καὶ ἡ σύστασις δημοτικῶν τινων ἐταιριῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ κρυπτῷ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας, ἔσπευσαν τὴν συνομολόγησιν τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης· ἡ δὲ Γαλλία ἐποιήσατο χρῆσιν ἀδυσώπητον τῶν πλεονεκτημάτων τῆς νίκης. Ὁ Κ. Μέντερνιχ ἔλαβε, κατὰ συνέπειαν τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης, τὸν τίτλον Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἐπικρατείας καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, φορτίον ἀκαταλόγιστον διὰ τὰς τότε περιστάσεις. Οἱ λαοὶ ἦσαν ἐξηντλημένοι ἐκ τῶν εἰσβολῶν καὶ τοῦ πολέμου, τὸ ταμεῖον ἄπορον, καταθεβαρμυμένον ἀπὸ τὰς παρὰ τῆς Γαλλίας ἐπιβληθείσας πληρωμάς· ἡ Αὐστριακὴ μοναρχία δὲν εἶχε καμμίαν ἐπιρροὴν ἐν Γερμανίᾳ· ἡ ἐν Βιέννῃ συνθήκη τῇ εἶχεν ἀφαιρέσει καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς κατὰ τὰς μεσημβρινὰς χώρας ἰσχύος τῆς καὶ πλησίον τῆς εὐρίσκετο ἡ Ῥηνιακὴ Ὁμοσπονδία, τοῦτέστιν ὁ Ναπολέων δυοῖν θάτερον· ὁ Αὐστριακὸς οἶκος ἡ ὄφειλε ν' ἀποπειραθῆ ἅπαξ ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ὅπλων, ἢ νὰ καταπραυῖνῃ τὸν Αὐτοκράτορα τῶν Γάλλων πληρέστατα ὑποχωρῶν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιθυμίας. Ταῦτα εἶχε κατὰ νοῦν ὁ Κ. Μέντερνιχ, ὅταν προέτεινε τὸ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συνοικέσιον μιᾶς Ἀρχιδουκίσσης· καὶ ὡς ἔλεγεν ἡ ἀκαμπτος Λέδη Κάστελριγ' « ἐδέησε νὰ ῥιφθῆ μία παρθένος Αὐστριακὴ εἰς τὸν Μινώταυρον ἵνα τὸν κορέσῃ! »

Ἄν ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων ἐξέλεγε σύζυγον μετὰ τῶν μεγάλων δουκισσῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Ῥομανόφ, τότε ἐξεπληροῦτο ἡ ἐν Ἐρφούρτ ἐκφρασθεῖσα ἰδέα, τοῦτέστι· καθηρτίζοντο δύο μεγάλα Κράτη, πέριξ τῶν ὁποίων ἤθελον περιστρέφουσαι μικραὶ ἐπικράτειαι διάμεσοι· ὁ δὲ Κ. Μέντερνιχ, ἵνα ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τοῦτον, διευκόλυνε τὸν μετὰ τῆς Μαρίας-Λουίζης γάμον τοῦ Ναπολέοντος· τοιοῦτοτρόπως ὁ Αὐστριακὸς οἶκος εὕρισκεν ἐν τῷ Αὐτοκράτορι τῶν Γάλλων πραγματικὴν προστάτην καὶ ὁ πρὸς τὴν θυγατέρα τῶν βασιλέων ἔρως τοῦ ἐνδόξου σφετεριστοῦ, ἠδύνατο νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ μέλλον τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Πολιτικῶς, ἐπιτρέπεται τὸ ὑπολογίζειν τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἐπὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων· ἡ δὲ τοῦ νέου Ἀρχιγραμματέως ἰδέα, ὅτε ἠτοίμαζε τὸν γάμον τῆς Ἀρχιδουκίσσης μετὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἦτο τὸ ν' ἀνακτῆσθαι οὕτω πως διὰ τῆς ἐπιγαμίας ὅσα ὁ πόλεμος εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ οἴκου· ὁ γάμος τῆς ἀρχιδουκίσσης Μαρίας-Λουίζης παρεσκευάσθη καὶ ἐξτελέσθη τῇ

φροντίδι τοῦ Κόμπος Μέντερνιχ. Ἐν τούτοις ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὰ διαβήματα καὶ τὴν τάσιν τῆς Εὐρώπης. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1811, ἐκ τινων συμπτωμάτων, τὸ τῆς Βιέννης Ἀνακτοβούλιον προείδεν ὅτι δυσαρέσκεικι ξυμμελον' ἀναφυῶσι μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας. Αἱ ὑπόνοιαι μετεβλήθησαν εἰς βεβαιότητα. Ὁ Κύριος Ὄττος, πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Βιέννῃ, ὡμίλησεν ἀπροκαλύπτως πρὸς τὸν Κ. Μέντερνιχ, καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς συμμαχίας τῶν δύο ἐπικρατειῶν πρότεινεν εἰδὸς τι ἀμυντικοῦ καὶ ἐπιθετικοῦ συνδέσμου, διαρκυῶντος τοῦ πολέμου τὸν ὁποῖον ὁ Ναπολέων προετίθετο νὰ κινήσῃ κατὰ Ῥωσσίας. Ὡς δὴν ἀναμιν ἐνεργῶν, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων δὲν ἐζήτηε εἰμὴ ἀπέσπασμένον τι σῶμα τρισμυρίων Αὐστριακῶν ἐπικούρων, ὄφειλόντων νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Γαλλικίας, ἕμα ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἤθελεν ἐλάσῃ πρὸς τὸν Βιστούλαν. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐξησφαλίζετο προσέτι ἡ ἀκεραιότης τῶν αὐστροπολωνικῶν κτήσεις καὶ παρεχωροῦντο γαῖαι τινὲς εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας τοῦ κατὰ Ῥωσσίας πολέμου, καὶ οὕτω ὁ Κ. Μέντερνιχ ἔδλεπεν ἐν πράγματι τοὺς καρποὺς καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίας.

Ἡ ἐκστρατεία τοῦ 1812 ἤρχισε. Τὸ ἐκ τρισμυρίων Αὐστριακῶν ἐπικούρων σῶμα ἐπορεύθη πρὸς τὸν Βιστούλαν· καὶ ἂν μὲν περιστάσις δὲν ἐπέστη τοῦ νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ἐν τούτοις κατέστειλε τὸν Ῥωσικὸν στρατὸν ἐξελισσόμενον ἤδη κατὰ νότον τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ Κ. Μέντερνιχ παρηκολούθει ἐναγωνίως τὰ κινήματα τοῦ εἰσβαλόντος εἰς τὴν Ῥωσικὴν στρατοῦ. Ἡ ὄλεθρία ὑποχώρησις τῶν Γάλλων ἐπῆλθεν ὡς φρικώδης καταστροφή καὶ τὸ σῶμα τοῦ πρίγκιπος Σβάρτσενμπεργ' ἠτοιμάζετο νὰ διασταυρώσῃ τὴν λόγχην πρὸς τοὺς Ῥώσους.

Τότε ἐξῆλθεν εἰς φῶς νέα τάξις ἰδεῶν, καὶ νέα σειρά διαπραγματεύσεων ἔλαβε χώραν. Ἡ ἐκ Ῥωσσίας ὑποχώρησις ὑπῆρξε τόσον δυστυχὴς, ὥστε δὲν ἔμενον πλέον εἰς τοὺς Γάλλους ἰκαναὶ δυνάμεις ὄχι μόνον διὰ νὰ κατὰσχωσι τὴν γραμμὴν τοῦ Βιστούλα, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν τοῦ Ὁδέρου. Ἄν ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Αὐστρία ἐτήρουν ὀρθοσκευτικῶς τὴν μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχίαν τῶν ὄφειλον νὰ παραταχθῶσιν εὐθὺς ἐπειτα εἰς πόλεμον καὶ νὰ φέρωσι τοὺς στρατοὺς τῶν κατὰ τῶν Ῥώσων, οἵτινες ἐπλημύρουσαν ἤδη πανταχῶθεν. Ἡ θέσις τῶν δύο ἐπικούρων αὐλῶν ἦτο δυσχερὴς, καθότι τὸ Γερμανικὸν ἔθνος ἀπεφαίνετο ἤδη τοσοῦτον ὁμοθύμως κατὰ τῶν Γάλλων, ὥστε ἀδύνατον ἀπέβαινε εἰς τὰ Ἀνακτοβούλια Βερολίνου καὶ Βιέννης ν' ἀντιταχθῶσι χωρὶς νὰ εὐρεθῶσιν εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς λαοὺς τοὺς ὁποῖους ἐκυβέρνησαν. Ἄλλως τε δὲν ἦτο φυσικὸν αἱ δύο αὗται αὐλαί, αἱ τόσον σκληρῶς ταπεινωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, νὰ ζητήσωσιν αἰτίαν

ἢ καὶ πρόφασιν ἰν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ὀλεθρίας ταύτης ὑποταγῆς; Ἡ Πρωσία, ἥτις πρώτη ὑπέχρεοῦτο νὰ συνδράμῃ, δὲν ἐδίστασε ποσῶς νὰ ἀποσιρτήσῃ συμμαχοῦ ὅστις τὴν ἐξηυτέλιζε. Τὸ κακὸν τοῦτο παράδειγμα ὁ Κ. Μέττερνιχ δὲν ἐμιμήθη, ἐγένετο δὲ μόνον πραγματικὴ τις ἀνακωχὴ μεταξύ τῶν στρατῶν τῆς Αὐστρίας καὶ 'Ρωσίας' τὸ ἀνακτοβούλιον τῆς Βιέννης παρουσιάσθη εἰς τὴν Γαλλίαν ὡς μεσίτης, ὁ μέλλων νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν εἰρήνην ἐπὶ βάσεων συμβιβασομένων μᾶλλον πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν. Εἰς τὰς μετὰ τοῦ Κόμητος Ὄττου συνδιαλέξεις του, ὁ Αὐτοκρατορικὸς ἀρχιγραμματεὺς ἐξέθεσε καθαρῶς ὅτι ἡ Αὐστριακὴ μοναρχία δὲν ἤθελε ποτὲ ἀποσπασθῆ τῆς Γαλλικῆς συμμαχίας, ἀλλ' ὅτι ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, μεταβληθείσης συνεπειᾶ τῶν τελευταίων στρατιωτικῶν συμβεβηκότων, καὶ τῶν Αὐστριακῶν μεθορίων δυναμένων νὰ καταστῶσι τὸ θέατρον ἐχθροπραξιῶν, τὸ τῆς Βιέννης Ἀνακτοβούλιον ὤφειλε κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ἐξηγηθῆ σαφέστερον, ὅπως δώσῃ τέλος εἰς τὴν σύγκρουσιν ἥτις τοῦ λοιποῦ ἀμέσως πως συνεσχετίζετο μὲ τὰ συμφέροντα τῆς Αὐστριακῆς Μοναρχίας.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Πρίγκηπος Σβάρτσεμπεργὸς ὡς καὶ ἡ τοῦ Κόμητος Βούθνα ἐν Παρισίοις ἀπέβλεπον πρὸς τὸ αὐτὸ δὲν παρητεῖτο μὲν τῆς συμμαχίας τὸ Αὐστριακὸν Ἀνακτοβούλιον, διίσχυρίζετο δὲ ὅτι αὕτη δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἔχῃ ὡς βάσιν τὰ αὐτὰ στοιχεῖα, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅτι ἡ Αὐστρία ὤφειλε νὰ λάβῃ μέρος μᾶλλον ἐνεργὸν εἰς τὴν πολεμικὴν κρίσιν ἥτις ἐπέκειτο. Σκοπὸς τοῦ Κ. Μέττερνιχ, κατὰ τὴν νέαν ταύτην διαπραγματεύσειν, ἦτο τὸ νὰ προετοιμάσῃ τὰς βάσεις γενικῆς εἰρήνης. Ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀφιλοκερδῆς, καθότι συνομολογουμένης τῆς γενικῆς εἰρήνης, ὤφειλον πάντως νὰ μεταρρυθμισθῶσι τῆς Εὐρώπης τὰ ὁροθέσια, καὶ ἡ Αὐστρία οὕτως, ὡς ἐκ τῆς θέσεως εἰς ἣν εὕρισκετο συνεπειᾶ τῶν πολιτικῶν συμβάντων, ἤθελεν ἐκτείνει τὰ ἰδικά της. Τὸ Ἀγγλικὸν κόμμα ἠῤῥξανεν ἐν Βιέννῃ, ὁ λόρδος Οὐάλλπολ εἶχεν ἔλθει μὲ ὑποσχέσεις χρηματικῶν βοηθημάτων καὶ γηπεδικῶν παραχωρήσεων. Ἐφ' ὅσον αἱ καταστροφαὶ αὐξάνουσαι κατέθλιβον τὸν Γαλλικὸν στρατὸν, οἱ Γερμανικοὶ λαοὶ ἐξεσφράζοντο τολμηρότερον. Ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐνέμενεν ἐν τούτοις εἰς τὸ διαλλακτικὸν του σύστημα, ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκ τούτου ἤθελε πραγματικῶς ὠφεληθῆ ἡ πατρίς του.

Αἱ διαπραγματεύσεις αὗται διήρκεσαν καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα τοῦ 1812-1813. Τὸν Κ. Ὄττον εἶχε τότε διαδεχθῆ ἐν Βιέννῃ ὁ Κόμης Λουδοβίκος Ναρβόννης, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς οικογενειακῆς ἐπιγαμίας. Ὁ Ναπολέων ἤλπιδεν ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κ. Ναρβόννης ἤθελεν ὑπενθυμίσῃ τῇ Αὐστρίᾳ ὅτι τὸ αἷμα αὐτῆς ἐδασίλευεν ἐν Γαλλίᾳ, καθόσον μάλιστα ἡ ἀρχιδούκισσα Μαρία-Λουίζα εἶχε πρὸ μικροῦ διορισθῆ ἐπισήμως, διὰ πράξεως τῆς Γερουσίας

καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀντιβασιλίσα διαρκούσης τῆς ἀπουσίας τοῦ Ναπολέοντος· εἶχε λοιπὸν οὕτω τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ὡς νέον ἐχέγγυον διδόμενον τῇ Αὐστρίᾳ τῶν προσωπικῶν αἰσθημάτων τοῦ γαμβροῦ τοῦ Φραγκίσκου Β'. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν αἰ ἐπιγαμίαι δὲν θεμελιούνται εἰμὴ ἐπὶ θετικῶν συμφερόντων, ὁ δὲ Ναπολέων εἶχε κάμει μεγάλην τῶν θριάμβων του κατάχρησιν τὸ κράτος του, τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ Ἀμβούργου μέχρι Βενετίας, ἡ προστασία του, ἡ ἐπιβαρύνουσα καὶ Γερμανίαν, καὶ Πρωσίαν, καὶ Ἰταλίαν, καὶ Ἑλβετίαν, καὶ Ὀλλανδίαν, ὁ διπλωματικὸς του δεσποτισμὸς, ὁ καταθλίβων Σουηδίαν τε καὶ Δανιμαρκίαν, ὤφειλον μὲ ἡμέραν νὰ λάβωσι πέρας. Ἡ ἐνέργεια ἐπέφερα φυσικὰ τὴν ἀντενέργειαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην σημαντικαὶ στρατολογίαι ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν Αὐστριακὴν χώραν· ὁ στρατὸς ἐμελλε ν' αὐξήνθῃ μέχρι τριακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν. Ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐδικαιολόγει τοὺς ἐφοπλισμοὺς τούτους, προφασίζόμενος τὴν γεωγραφικὴν θέσιν εἰς ἣν εὕρισκετο ἡ Αὐστρία· ὅταν οἱ ἐμπόλεμοι εὕρισκοντο οὕτω πλησίον τῆς χώρας τοῦ οὐδέτερου, ἐφαίνετο φυσικώτατον τὸ νὰ λάβῃ ὁ οὐδέτερος οὗτος προφυλάξεις πρὸς τὸ ἐξασφαλίσαι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν οὕτω, διὰ τῆς θέσεως τὴν ὅποιαν ὁ Κ. Μέττερνιχ περιποιεῖ τῇ Αὐστρίᾳ καθίστα αὐτὴν δύναμιν πρωτεύουσαν καὶ ἐπεφύλαττεν αὐτῇ τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ὡς ἀποζημίωσιν πραγματικὰ πλεονεκτήματα, θέσις θαυμασία περιποιουμένη τῷ μυστικοσυμβουλίῳ τῆς Βιέννης τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νὰ ἐκφέρῃ τὸ τελευταῖον λόγιον, τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασιν.

Τότε ὁ Βαρῶνος Σβάρτσεμπεργὸς ἀπῆλθεν εἰς Λονδίνον μυστικῶς ἐπὶ προφάσει μὲν νὰ κατορθώσῃ τὴν γενικὴν εἰρηνοποίησιν, πράγματι δὲ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀνακαλύψῃ τὰ σχέδια τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἰπουργείου περὶ τῶν χρηματικῶν καὶ χωρογραφικῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα προτίθετο νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἂν αὕτη ἐπισήμως ἀπεφαίνετο ὑπὲρ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συνασπισμοῦ καὶ ἐχορήγῃ τὰς δυνάμεις τῆς, τουτέστι 450,000 ἀνδρῶν παρεσκευασμένων εἰς πόλεμον. Ταῦτα δὲ πάντα ἐγένοντο κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1813. ὅταν ἐβρόντησε τὸ τηλεβόλον τοῦ Λούτσην καὶ Βάουτσην, ἡ Αὐστρία ἐπολλαπλασίασε τοὺς ἐφοπλισμοὺς τῆς· ὅπισθεν τῆς Βοεμίας ἐκρύπτοντο ἤδη περὶ τὰς 200,000 Αὐστριακῶν· κατὰ τινος ἐμελλόν ν' ἀνασύρωσι τὸ ζῆρος οἱ ἀπεπάρημοι οὗτοι στρατοί; Τότε ὁ Κ. Μέττερνιχ παρουσιάσθη πάλιν ὡς μετᾶξων ἵνα προπαρασκευάσῃ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ Πλεβίτς, ὀριστικῶς κανονισθείσαν εἰς Νέουμαρκτ· ἡ Αὐστρία ἐκήρυττε πάντοτε ὅτι ἀφοῦ ὁ πόλεμος δὲν περιορίζετο πλέον εἰς μικρὸν τι μέρος ἀλλ' ἐξετάθη ἐπὶ τετρακοσίων λευγῶν τῶν ὁρίων τῆς, ἀδύνατον ἀπέβαιεν αὐτῇ νὰ μὴ μεθεξῆ δραστηρίως εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐκτὸς ἂν οἱ διαμαχόμενοι συνδιηλάττοντο· ὁ Κ. Μέττερνιχ μετέβαιεν οὕτως ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συμ-

μαχίας εις τὴν ἔνοπλον οὐδετερότητα, τὴν δὲ κατάστασιν ταύτην ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ πολλὸν χρόνον δύναντες τόσον σημαντικῶς ὡς ἡ Αὐστρία. Κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ἐν Γερμανίᾳ ἀναβρασμὸν τῶν πνευμάτων, ἠδύνατό τις ἀταράχως νὰ προεικάζῃ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἡ μεσιτεία ἤθελε μεταβληθῆ εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν;

Ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Πρωσσία εἶχον συμφέρον νὰ περιποιῶνται αὐτὴν δυνάμειν νὰ παρατάξῃ εἰς πόλεμον διακοσίας χιλιάδας στρατιωτῶν καλῶν. Μετὰ τινὰς παρατηρήσεις, πικρὰς καὶ βιαίας, ὁ Ναπολέων ἐδέχθη καὶ οὗτος τὴν μεσιτείαν ταύτην ὡς ἀρχὴν οὕτως εἰπεῖν τῆς καταπαύσεως τῶν πολεμικῶν ἔργων καὶ ὡς ἔκφρασιν τῆς ἀπαυδήσεως στρατοῦ ἀποκαμίντος ἐν πολέμῳ. Ἐννοεῖ ἕκαστος ὁποῖαν θέσιν σημαντικὴν παρεσκεύασεν ὁ Κ. Μέττερνιχ εἰς τὴν Αὐστρίαν κατὰ τὰς προκειμένας διαπραγματεύσεις· διότι προσεγγίζοντες ἀλλήλοις οἱ πληρεξούσιοι ἠδύνατο καὶ πρότερον νὰ διαπραγμαρευθῶσιν ἀλλὰ παραγκωνιζομένων τῶν αὐστριακῶν συμφερόντων, ἐν ᾧ διὰ τῆς νέας ταύτης θέσεως τὸ Ἀνακτοβούλιον τῆς Βιέννης καθίστατο ὁ ἀναπόδραστος μεσιτὴς ὄλων τῶν διαπραγματεύσεων. Ἄλλ' ἡ Αὐστρία εἰλικρινῶς προσέφερε ἄρα γε τὴν μεσολάβησιν τῆς, ἀκράτως ἐπιθυμοῦσα τὴν εἰρήνην, ἢ ἔρριψεν αὐτὴν ὡς σαγήνευμα μόνον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὠφελῆθῃ τῆς περιστάσεως ὅπως ἀναπτύξῃ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῆς δυνάμεις; Τοῦτο καθίσταται σπουδαῖον ἱστορικὸν ζήτημα.

Πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι μετὰ τὰς μάχας τοῦ Λούτσεν καὶ τοῦ Βάουτσεν, ἡ εἰρήνη ἦτον ἐπιθυμητὴ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὑπ' αὐτὴν τοῦ Ναπολέοντος τὴν σκηνὴν ἐπολέμου, ἀλλ' ἔχει πλέον οὕτω εὐθύμως, οὕτω ἐνθουσιωδῶς ὡς ἐν Αὐστρολίτς καὶ ἐν Ἰέννη. Ἐνέδιδεν ὁ Ναπολέων εἰς τὴν μεγάλην φωνὴν τῆς κοινῆς γνώμης· ἀλλ' ὁ σιδηροῦς χαρακτήρ του ἠδύνατο νὰ ἐνδώσῃ καὶ εἰς τὰς περιστάσεις; Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, στρατηγός, ὑπάτος, Αὐτοκράτωρ ἔλεγεν εἰς τὰς ἠττημένας δυνάμεις· « Ἴδοὺ οἱ ὄροι, δέχθητε αὐτοῦς, καὶ ἂν μετριάσῃτε κατὰ τι, τὸ ὀφείλετε εἰς τὴν γενναιοφροσύνην μου. » Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1813 εἶχον μεταβληθῆ τὰ πράγματα· τὰ ἀνακτοβούλια παρουσιάζοντο μὲ δυνάμεις ἴσας πρὸς τὰς τῆς Γαλλίας, φλεγόμενα ἄλλως τε ἀπὸ τὴν ζέσιν τῶν μαχῶν, ἀπὸ τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀποπλύνωσι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ταπεινώσιν καὶ ν' ἀνακτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Αἱ δυνάμεις εἶχον ὑπογράψῃ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ Νεουμάρκτ, κατὰ συνέπειαν ἰδίως τῶν μετὰ τοῦ βασιλοῦ παιδος τῆς Σουηδίας μυστικῶν διαπραγματεύσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ πείσωσι τὴν Αὐστρίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν συνασπισμὸν. Ἀποσπᾶσαι τὴν Αὐστρίαν ἀπὸ τῆς μεσολαβητικῆς τῆς θέσεως καὶ παρασύρουσαι αὐτὴν εἰς τὸν κατὰ τοῦ κοινου ἔχθρου συνασπισμὸν, προετίθεντο, φαίνεται, ἔχει τόσον τὴν εἰρήνην, ἔσον τὸ νὰ λάβωσι τὸν ἀναγκαῖον

καιρὸν πρὸς παρασκευὴν τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν μέσων των. Ἡ ἱερὰ Γερμανία ὀρθωθείσα ἐπεζήτη τὴν ὀλοσχερῆ καταστροφὴν τοῦ δυνάστου τῆς, ὁ Κ. Μέττερνιχ λοιπὸν ἤθελε διατηρήσῃ τὴν οὐδετερότητα καὶ ἡ Αὐστρία δὲν ἤθελεν ἀναγκασθῆ νὰ μεταβάλλῃ θέσιν; [ἔπεται.]

ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.

Ἰπάρχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐποχαί τινες καθ' ἃς μόνη ἡ Καθολικὴ τοῦ κόσμου ἱστορία ἐνδιαφέρει, Μερικὴ δὲ ἱστορία λαοῦ τινος ἀποβαίνει σχεδὸν ἀδύνατον νὰ συγγραφῆ, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης τῶν ἐθνῶν ἐπιμιξίας· ἡ ἐνότης τότε ἐν μόνῳ τῷ ὅλῳ ὑπάρχει. Ἀποφάσιον κατὰ τοιαύτας ἐποχὰς νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν ἔθνους τινὸς ἢ ἀνθρώπου τινός· ἀνὰ πᾶν βῆμα σχεδὸν ἀναγκάζεσαι ἀπὸ τύπου νὰ μεταβαίνῃς εἰς τόπον καὶ τὴν κίνησιν σύμπαντος τοῦ κόσμου νὰ ἐξηγῆς ὅπως ἐξηγήσῃς τὴν πορείαν ἐνὸς λαοῦ.

Ταῖς ἐποχαῖς ταύταις, καθ' ἃς τὸ οἶκος διαμένειν εἶναι ἀδύνατον καὶ καθ' ἃς ἐκόντα ἄκοντα τὰ ἔθνη κοινὸν ἔχουσι προορισμὸν, ἀρέσκονται τινες. Τὸ κατ' ἐμὲ, οὐδαμῶς ὀρέγομαι τοὺς χρόνους τούτους τῆς ἐνώσεως καὶ συγχωνεύσεως, μάλιστα κατ' αὐτοὺς παρατηρῶ ὅτι ἡ ἱστορία ἐκτείνεται μὲν, ἀλλ' οὔτε πάντοτε λαμπρύνεται, οὔτε ἀναλόγως μεγαλύνεται. Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου γένους καταδεικνύεται σαφέστερον καὶ ἀκριβέστερον δι' ἔθνους τινος Ἰουδαῖοι καλουμένου, διὰ πόλεως τινος Ἀθηναί ὀνομαζομένης, καὶ ἵνα εἴπω σαφέστερον τὴν ἐμὴν ἰδέαν πᾶσαν, δι' ἀνθρώπου τινὸς Ἀλεξάνδρου ἢ Καίσαρος καλουμένου, ἢ δι' ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου προσώπου ἐξαφανίζεται, ἅμα ἐν σχήματι ἐκτυπωθῆ κολοσσοῦ· ἀνευρίσκω αὐτὸ ἀκριβέστερον ἐν μικρογραφίᾳ. Ὁ ἐρμογλύφος, ὁ προτείνας τῷ Ἀλεξάνδρῳ νὰ μεταμορφώσῃ εἰς ἄγαλμα αὐτοῦ τὸ τοῦ Ἄθω ἀκρωτήριον, προὔτεινε τεράστιόν τι, ὅπερ οὐδέποτε ἀνθρώπου ὁμοίωμα ν' ἀποδειχθῆ ἐδύνατο.

Ἀγαπῶ τὸν ἀνθρώπον μᾶλλον ἢ τὸ σύμπαν ἐγώ· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἔστιν ὅτε ὁ μὲν ἀνθρώπος ἐξαφανίζεται, μένει δὲ ὁ κόσμος μόνος· τότε ἐξαλείφονται τὰ ἄτομα, οἱ χαρακτῆρες, αἱ πόλεις, τὰ ἔθνη, τὸ δὲ ἀνθρώπινον γένος

καλύπτει τὰ πάντα ὡς μέγα τι προσωπεῖον, ὑφ' ὃ πάντα τὰ πρόσωπα καλύπτονται, ὡς μεγάλη τις ἠχώ, ἐν ἣ πάντες περιλαμβάνονται· οἱ ἦχοι δὲν ἀκούεται πλέον ἢ φωνή, ὁ λόγος, ὁ τόνος, ὁ ἦχος ἐκάστου ἀνθρώπου ἢ λαοῦ, ἀλλὰ συγκεχυμένοι τις καὶ πολὺς κρότος μόνον.

Ἀνέγνω πολλὰκις ὅτι κακὴ ὑπῆρξεν ἡμέρα τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἡμέρα καθ' ἣν παρὰ τὸν πύργον τῆς Βαβυλώνας αἱ γλώσσαι διεκρίθησαν συγχυθεῖσαι καὶ διηρέθησαν ποικιλοτρόπως· ἀπ' ἐναντίας, ἐγὼ φρονῶ ὅτι κακὴ ἡμέρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐστὶν ἐκείνη καθ' ἣν οἱ λαοὶ, ἐπανερχόμενοι παρὰ τῆς Βαβυλώνας τὸν πύργον, ἐξομνύουσι μὲν τὰ ἴδια καὶ τὰ οἰκεία ἐξ ὧν ζωὴν εἶχον καὶ μεγαλείον, ἐξ ὑπαρχῆς δὲ συνεννοοῦνται διὰ χυδαίας τινὸς καὶ κοινῆς διαλέκτου, συγκευμένης ἐκ τῶν λειψάνων πασῶν τῶν τετριμμένων καὶ υπεργῆρων γλωσσῶν, λυπηρᾶς καὶ ἀκριβοῦς εἰκόνας διανοίας ἐπίσης τετριμμένης καὶ παραλελυμένης διὰ τὸ ἀγοραῖον αὐτῆς.

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος τοιοῦτους χρόνους μεγαλείου ψευδοῦς ἐγνώρισε μετὰ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅτε δηλαδὴ ἡ Ἑλλάς, ἐκτανθεῖσα κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἠφανίσθη διαλυομένη εἰς τὰ κράτη τὰ ὅποια ἐκεῖ καθίδρυσε.

Ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἄχρις Αὐγούστου Καίσαρος ἡ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἱστορία διττὸν ἔχει χαρακτῆρα. Ἐν Ῥώμῃ ἡ ἱστορία μερικὴ ἐστὶ καὶ ἴδια, ἔχει χαρακτῆρα ἴδιον καὶ μορφήν διακεκριμένην, ἔχει τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἥρωας αὐτῆς. Ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀσίᾳ ἡ ἱστορία κοινὴ ἐστὶ καὶ καθολικὴ, πρόσωπα ἐξοχα δὲν ὑπάρχουσι, πλὴν ἠρώων τινῶν πολιτειῶν καταρρέουσῶν, ὡς τοῦ Φιλοποίμενος, οἵτινες τόσῳ μᾶλλον θαυμαστέοι εἰσιν, ὅσῳ ἀνέλπιδες ἠγωνίζοντο. Ἀγαπῶ δὲ τοὺς μάρτυρας τούτους τῶν τελευταίων ἡμερῶν, τοὺς ἐλεεινοὺς καὶ ἐνδόξους τούτους ἀντιπροσώπους τῶν παρακμαζόντων μεγάλων ἐθνῶν καὶ τῶν καταπιπτόντων μεγάλων ἔργων. Καὶ τιμᾶ μὲν τὸ ἀνθρώπινον γένος ὅτι ἐκάστον ἔθνος περὶ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ γεννᾷ τοιοῦτους ἄνδρας.

Qui bene pro patriâ cum patriâqua cadunt (α)

καὶ παρέχει τοῦτο ὕλην πρὸς συγγραφὴν λαμπρᾶς καὶ τελευταίας βίβλου ἱστορικῆς, δὲν ἀπαλλάττει ὅμως τὴν ἱστορίαν τῆς μονοτονίας ἐκείνης ἢν τινα περιβάλλεται αὕτη ἅμα παύσῃ τοῦ εἰκονίζειν τοὺς ἀνθρώπους, περιορισθῆ δὲ εἰς ἀπλὴν ἀφήγησιν συμβεβηκότων.

Τοιαύτη εἶναι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας ἡ ἱστορία ἐπὶ τῶν εἰρημίων χρόνων.

Ἀμοιρεῖ ἀνδρῶν ἡ ἱστορία, καθότι οἱ ἄνδρες ἀμοιροῦσι πατρίδος, καθότι

(α) Οἵτινες ὑπὲρ καὶ μετὰ τῆς πατρίδος πίπτουσι καλῶς.

οἱ λαοὶ ἀμοιροῦσιν ἰδίου προορισμοῦ καὶ συνδέονται ἅπαντες καὶ ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἦθη, τὰς αὐτὰς ιδέας, τὸν αὐτὸν πολιτισμὸν. Συμβάντα τε καὶ πάθη ὑπάρχουσι, καὶ ὑπάρχουσι μάλιστα πολλὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβάντα καὶ τὰ πάθη δὲν ἀποτελοῦσιν ἱστορίαν πρωτότυπον, ἀπ' ἀφαιρεθῶσιν οἱ λαοὶ ἢ οἱ ἄνθρωποι τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἐξοχὸν τοῦ χαρακτῆρος. Τὰ συμβάντα καὶ τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνου ἱστορίας ἐπανέρχονται μετ' ἀκριβείας ὀχληρᾶς. Περὶ τοῦ τυχαίου τῶν συμβάντων πολλοὶ πολλάκις λαλοῦσιν· ἐξετάζων ὅμως τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, πείθεσαι ὅτι καὶ αὕτη ἡ τύχη παιδιὰ ἐστίν, ὠρισμένον ἔχουσα ἀριθμὸν περιπετειῶν, τὰς ὁποίας πᾶς τις δύναται νὰ προεικασῇ. Τοῦτ' αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν· ἀκαλοουθοῦσιν ὁδὸν τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ προῖδῃ· καὶ τοὶ φαίνονται πλήρη ἰδιοτροπίας καὶ ἀταξίας, ἔχουσι καὶ στροφὰς καὶ ἐπιστροφὰς ἀναποφεύκτους, ἔχουσι νόμους ἰδίους, ὑπαγομένους, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φύσεως. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι καὶ οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι ἀπέβαλον μὲν τὸν ἴδιον ἑαυτῶν χαρακτῆρα, βαινουσι δὲ κατόπιν τῆς τῶν πραγμάτων φορᾶς ἢ τῆς ὀρμῆς τῶν παθῶν, ὑπάγονται καὶ οὗτοι εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου· διότι πᾶσα ἱστορία γυμνητεύουσα ἰδιοτήτων καὶ διαφορῶν ἀτομικῶν, ἐγγίζει εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν· τὸ κατ' ἐμὲ δὲ ἡ ἱστορία τοῦ ὅλου γένους τῶν ἀνθρώπων δὲν ἐνδιαφέρει μᾶλλον τῆς τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Ἀναγινώσκων καὶ θεωρῶν κατὰ πόσον συνδέονται πρὸς ἄλληλα τῶν νεωτέρων ἐθνῶν τὰ συμφέροντα, ἀκουσίως ἐμνήσθην τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐκείνων οἵτινες τὸν αὐτὸν τῆς ἐνόστητος ταύτης ἢ συγχύσεως εἶχον χαρακτῆρα, καὶ αὐθορμήτως ἠρώτησα μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀνήκη τῇ καθ' ἡμᾶς ἱστορίᾳ ὁ γενικὸς καὶ καθολικὸς χαρακτῆρ, κατὰ πάντα μὲν σύμφωνος, κατὰ δὲ τὸ ὅλον μόνον διάφορος. Ναί μὲν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τούτων, ἡ πορεία τοῦ κόσμου παράδοξός ἐστι καὶ διάφορος, καὶ μὲν μεγάλοι προορισμοὶ ἄρχονται ἐκτελούμενοι καὶ μεγάλοι προορισμοὶ ἐγγίζουσιν εἰς τέλος, ἀλλὰ μεταξύ τῶν μεγάλων τοῦ παρελθόντος προσώπων, κατ' ὀλίγον ἐξαφανιζομένων, καὶ τῶν τοῦ μέλλοντος, ἐν τῷ κρυπτῷ ἔτι διατελούντων, ἡ ἱστορία ἀναγκαιῶς ὀφείλει νὰ ἐκτανθῇ ἕνα πρὸς τι ἀφορᾶ, διότι, πλὴν τοῦ ὅλου, οὐδὲν ἀληθῶς ἰπάρχει ἔτι. Δυνάμεθα δὲ τὸ μὲν μονότονον τοῦτο τῆς καθ' ἡμᾶς ἱστορίας νὰ ζωογονήσωμεν, τὴν δὲ γενικὴν τοῦ κόσμου πορείαν ν' ἀποδείξωμεν λυσιτελεστέραν, ἐν προηγηθῶμεν τοῦ μέλλοντος καὶ ἀναζητήσωμεν τίνες καὶ ποῦ εἰσὶν οἱ τύποι, ἐνθ' αὐτῶν ἐθνη παρασκευάζονται, καὶ προνοήσωμεν τὸ θέατρον τοῦ μέλλοντος πολιτισμοῦ, προσειάζοντες, εἰ δυνατόν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ.

Ἀφ' οὗ ἅπαξ τὸ ἐξοχὸν καὶ διαφέρον τῆς τῶν προγενεστέρων ἐθνῶν ἱστο-

ρίαις ἐσημέρι τείνει ἐπὶ μᾶλλον ἐξαφανιζόμενον διὰ τῆς τριψείας τοῦ πολιτισμοῦ ἀφοῦ ἀπαξ ἢ Εὐρώπη μία κατέστη πολιτεία ἀφοῦ ἀπαξ πανταχόθεν ῥέπομεν τυφλῶς πρὸς τὴν ἐνότητα τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἰδεῶν, καὶ πάντα μὲν διάνοια, πᾶς δὲ χαρακτηρ ὑφ' ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν ὑπάγεται κανόνα, ἐπέστη καιρὸς τοῦ νὰ ζητήσωμεν ἀλλαγῶν που τὸ ἔξοχον καὶ διαφέρον, εἰς κόσμον νέον, μηδὲν ἴσως ἔχοντα τειροῦτον, καὶ ὅστις, πιθανόν, ἀφρόνως πως μέλλει νὰ ρυθμίσῃ ἐκυτὸν κατὰ τὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου τύπον, ἀλλὰ τὸν ὅποιον κατ' ἀρέσκειαν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν πρωτότυπον καὶ διάφορον, διότι, ἀγαθὴ τύχη, δὲν ὑπάρχει ἐτι καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ τὴν πείρα.

Ἐν τῆς θεωρίας τῶν τοιούτων γεννῶνται, κατὰ φυσικὸν λόγον, αἱ περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ εἰκασίαι καὶ ὑνειροπολήσεις αὐταὶ εἰς αἷς περιήλθομεν ζητήσωμεν ἥδη ποῦον ἔσεται τὸ θέατρον τοῦ μέλλοντος πολιτισμοῦ καὶ διὰ τοῦτο ῥίψομεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὴν ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς ἀδιάλειπτον ὁρμὴν τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Δεδόσθω πρὸς στιγμήν ὅτι χίλια καὶ διακόσια καὶ χίλια ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος βαθυμηδὸν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Εὐφράτου περιήλθεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου, ὅτε ἀπειρος καὶ ἀγνωστος, δύσως ἐφαίνετο ἀνακαλυπτομένη τὸ πρῶτον, ὅτε ἡ Εὐρώπη ἐπέιχε τὸν τύπον τοῦ νέου κόσμου, δεδόσθω ὅτι τῶν κατοίκων τις τῆς Μήμφιδος ἢ τῆς Βαβυλωνος, ἀποβλέπων πρὸς τοὺς πίνακας τοῦ νέου κόσμου (δεδόσθω ὡσχύτως ὅτι ὑπῆρχον τότε πίνακες), καὶ ἀθυμῶν ἐπὶ τῷ ὑποφαινομένῳ γῆρα καὶ τῇ παρακρῆ τῶ παλαιοῦ κόσμου τῆς ἀνατολῆς, ἠρώτησε καθ' ἑαυτὸν μὴ ἐμελλεν ὁ πολιτισμὸς νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὴν ἀπωτάτην ἐκείνην δύσιν, καὶ ἀνεζήτησε τὴν κατοικίαν ἣν ἐμελλεν ὁ πολιτισμὸς νὰ ἐκλέξῃ ἐν τῷ νέῳ ἐκείνῳ κόσμῳ δεδόσθω ὅτι, παρατηρήσας παρὰ τοῖς Φοίνιξι τὴν πρόοδον τῆς ναυτιλίας, ἐνόησε νέον ἐτι τότε πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰς ὄλως ἡπειρωτικὰς τῆς Ἀσίας κοινωνίας, «ὅτι, δηλαδή, ἡ θάλασσα, ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐν μέσῳ τῶν ἡπείρων παρεμβεβλημένη πρὸς αἰώνιον αὐτῶν χωρισμὸν, ἐμελλεν, ἀπ' ἐναντίας, » ν' ἀποδειχθῇ ὁρμητήριον κοινὸν πάντων τῶν λαῶν, οἵτινες διὰ ξηρᾶς μὲν » δὲν ἐδύναντο νὰ περιέλθωσιν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τοῦ κόσμου εἰμῆ » μετὰ πολλὰς μὲν ταλαιπωρίας, μακρὰς δὲ περιπλανήσεις καὶ μεγάλους » κινδύνους, διὰ δὲ τῆς ὑπεράνω τῶν ἀθύσων ὁδοῦ, ἣς ἴχνος οὐδὲν ὑπο- » λείπεται, ὁ μὲν παλαιὸς κόσμος ἐμελλε νὰ τείνῃ δεξιὰν πρὸς τὸν νέον, οὗ- » τος δὲ νὰ δώσῃ τῷ παλαιῷ τσαύτην εὐπορίαν καὶ τοσοῦτον πλοῦτον. (β) » Ταῦτα δὲ κατανοήσας, ὁ ὑποτεθειμένος τῆς Βαβυλωνος ἢ τῆς Μήμφιδος λόγι- » ος ἐπίεσθη ὅτι εἰς τὸ Αἰγαῖον, εἰς τὰς γῆτους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ εἰς τὰ

(β) Φενελών, περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ.

παράλια τῆς Ἑλλάδος ἐμελλεν ὁ πολιτισμὸς τὴν νέαν αὐτοῦ κατοικίαν νὰ ἐκλέξῃ. Καὶ τὰ πάντα ἐφαίνοντο προσφορώτατα θάλασσα μὲν καὶ νῆσοι σποράδες ἐν μέσῳ διατεθειμέναι, ὡς σταθμοὶ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀριστάμενοι πρὸς εὐχερεστέραν μετάβασιν τοῦ πολιτισμοῦ ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην ἐκείθεν δὲ ἡ Εὐρώπη ἀναριθμήτους ἀνοίγουσα πρὸς τὴν θάλασσαν κόλπους, ὄρμους καὶ πορθμούς· ὄντως δὲ ἡ Ἑλλάς καὶ τὸ Αἰγαῖον ἀπεδείχθησαν ἡ κατ' ἔξοχὴν κατοικία τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ νέου κόσμου· ἐξ Ἑλλάδος περιήλθεν εἰς Ἰταλίαν. Ἡ Ἰταλία ἐστὶν ἡπειρος μείζων τῆς Ἑλλάδος· ἐστὶ δὲ καὶ χερσόνησος πανταχόθεν πρὸς τὴν θάλασσαν ἀναπεπταμένη, καὶ ἐντεῦθεν ὁ πολιτισμὸς ὁρμητῆς εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς στάδιον δηλαδή τῆς Ἑλλάδος εὐρύτερον. [ἔπειτα.]

ΟΔΟΠΟΡΙΚΑ.

Ὁ κατερειπωμένος Ἡύργος.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, μ' εἶπεν ἡ Χρ. . . , φυλλομετροῦσα τὸ λευκώμα μου (album), ὅτι θὰ εὔρω τὶ καλὸν ἐνταῦθα.

— Ὅποσον, Κυρία μου; ἠρώτησα ἐγὼ, βλέπων ἀσκαρδαμυκτεῖ τὰ φύλλα τοῦ λευκώματος, ἐφ' ὧν περιεφέροντο οἱ ἄβροὶ καὶ ἀγνοὶ δάκτυλοι τῆς παρθένου καὶ τῶν ὀπίων τὴν τύχην ἐζήλευον.

— Ἀνέκδοτόν τι, διήγημά τι.

— Δυστυχῶς, Κυρία μου, ἡ ὄδοιπορία μου ὑπῆρξεν ἄγονος περὶ τα τοιαῦτα. Κατὰ τοῦτο, φαίνεται, εἶχον τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ὁμογενῶν μόναι τῶν Εὐρωπαϊῶν αἱ ὄδοιπορίαι πλήθουσιν ἀνεκδότων καὶ διηγημάτων, ἐν οἷς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ὁ συγγραφεὺς παρίσταται ἐνεργῶν, εἴτε διότι οὗτοι εἰσὶν εὐτυχέστεροι ἡμῶν ὡς πρὸς τοιαῦτα, εἴτε διότι ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ ὄδοιποροῦσιν, ὅπως δηλαδή ἐκ τῆς θέας ξένων τόπων ἐμπνεόμενοι, πλάσσωσι τι, ἐνῷ ἡμεῖς, ἐφ' ἑτέρῳ τινι σκοπῷ ὄδοιποροῦντες καὶ ὑφ' ἑτέραν τινα ἐποψίν ἐρευνῶντες τὰ πράγματα, ἔχομεν καὶ διάφορον ὄλως τὸ ἐξαγόμενον—ὥστε,

ΦΥΛ: Β'.

δυστυχώς, δὲν δύναμαι νὰ ἱκανοποιήσω τὴν περιέργειάν σας· ἄλλως, τὸ κατ' ἐμὲ, εἰς τὴν παρούσαν ὁδοιπορίαν, ἂν ἐξαιρέσητε τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὅτι Σὰς ἐγνώρισα, δὲν ἔχω

— Ἄφετε κατὰ μέρος, μὲ διέκοψεν εἰπούσα ἡ Χρ. . . , τὰς παρισινὰς ψυχρολογίας μὴ τὰς ἀνάγητε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐξαγωγίμων ἐμπορευμάτων.

— Ἀδικεῖτε ἑαυτὴν μᾶλλον ἢ ἐμὲ, Κυρία μου, εἶπον ἐγὼ, υποθέτουσα ὅτι, μεθ' ὑμῶν λαλῶν, δύναμαι νὰ μεταχειρίζωμαι παρισινὰς ψυχρολογίας.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ ὠραία κόρη ἠκολούθει φυλλομετρούσα.

Αἶφνης οἱ δάκτυλοί της ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ ἡ προσοχὴ της ἐτάθη εἰς μικρὸν τι τοπίον (paysage).

Τὸ τοπίον παρίστανε πύργον μεσαιωνικόν, κατερειπωμένον καὶ ὠκοδομημένον ἐπὶ βράχου, αἰωρουμένου ἱκνωῶς ὑπεράνω τῆς θαλάσσης.

— ὦ! ἀνέκραξεν ἡ Χρ. . . , πόσον ἀγρία ἡ πρόσοψις τοῦ τοπίου τούτου!

— Ἀγριωτέρη, Κυρία μου, ἤθελε Σὰς φανῆ ἐν πραγματικότητι. — ἐδῶ μὲν βλέπετε τὰς δύο τοῦ πύργου πλευρὰς κατερρήγμενας καὶ καταρρέουσας· βλέπετε τὴν πύλιν αὐτοῦ κερωσμένην καὶ πέτρας καταρρογάδας κύκλω, δύο κύματα παρὰ πόδας τοῦ βράχου καὶ ἓνα λόφον εἰς τὸ βάθος . . . ἄλλ' ἂν εὐρεθῆτε ποτὲ ἐκεῖ ἐπιτοπίως καὶ περιθεαθῆτε κύκλω, ὦ! θέλετε φρίξει συγχρόνως καὶ ἀπορήσει· ἀπορήσει μὲν, διότι εἰς μικρὰν τοῦ βράχου ἀπόστασιν ὑπάρχουσι λόφοι κατάφυτοι καὶ χαρίεντες, φύσις ὠραία καὶ ἡδὺ εὐωδιάζουσα· φρίξει δὲ, διότι τὸ μέρος, ὅπου κεῖται ὁ πύργος, ὡς βλέπετε, καὶ τὰ παρακείμενα εἰς ἑξῆς, κατάξηρα, ἔρημα, ἱκανὰ μόνον νὰ ἔλκωσι τὴν προσοχὴν τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ ποιητοῦ· ἡ φύσις, φαίνεται, ἠθέλησε νὰ τεθῆ εἰς ἀρμονίαν μετὰ τῶν ἐρειπίων τούτων καὶ τούτου ἕνεκα ἀπεξεδύθη πάσης αὐτῆς καλλονῆς, περιωρίσθη δὲ εἰς τὰ βράκη τοῦ ἐπαίτου, οὕτως εἶπεν, εἰς χαμερπεῖς τινὰς βλαστοὺς μυρτιάς ἔνθεν κἀκεῖθεν διεσπαρμένους· δὲν διατάζει τις ν' ἀποκαλέσῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο κατηραμένον. Ἄν περὶ ἀνατολᾶς ἡλίου ἀναβῆτε τὸν βράχον τοῦτον, δὲν θέλετε εὖρη οὔτε κἀν μίαν βράνιδα δρόσου· ἂν περὶ δυσμᾶς, ἐκ τῆς κατηφείας καὶ σιωπῆς θέλετε ὑπολάβῃ ὅτι ἐπισκέπτεσθε λείψανα πυρκαϊᾶς τινος, λείψανα ζωῆς τινος ἀπεσβεσμένης· περὶ μεσημβρίαν ἀπέχετε, καθότι κινδυνεύετε νὰ καῆτε, — ὁ βράχος, ὁ πύργος οὗτος κεῖνται ἐκεῖ ὡς μνημεῖα κατάρας.

— ὦ! τί μὲ λέγετε! . . . ἄλλ' ἐν τσοσούτῳ, ἐξ αἰτίας τῆς φρικώδους καύτης περιγραφῆς, ἐλησμονήσατε νὰ μ' εἰπῆτε ποῦ εὐρίσκεται ὁ πύργος καὶ ὁ βράχος οὗτος.

— Εἰς τὴν ὠραίαν Ῥόδον, Κυρία μου.

— Πρὸς ἔπος, Κύριε· πύργους τοιούτους ἀπαντᾷμεν συνεχῶς εἰς τὰ μέρη μας· δὲν μὲ λέγετε διατί καὶ ποῖος ἔκτισεν αὐτούς; θὰ ἐξεύρετε βέβαια.

Ἐγάρην, ἀκούσας τὴν ἐρώτησιν ταύτην τῆς παρθένου, παρὰ τῆ ὑποία, πρὸς τὰ λοιπὰ προτερήματα, εὕρισκον καὶ τὸ τῆς φιλομαθείας. Ἡ ὁμιλία μας ἐλάμβανε χαρακτῆρα σπουδαῖον—καὶ τὴν χαρὰν μου δὲν ἐδυνήθην νὰ ὑποκρύψω.

Ἄλλ' ἐνῷ ἠτοιμαζόμην ν' ἀπαντήσω πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἡ νεάνις, μειδιῶσα, προσέλαθεν εἰπούσα·

— Σὰς παρατηρῶ ὅτι ἐπιθυμῶ μὲν καλὰς περὶ τούτου πληροφορίας, ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατὸν συντόμως· μὴ νομίσητε ὅτι ἀναβαίνειτε τὴν διδακτικὴν ἔδραν σας, ὥστε πρῶτον μὲν νὰ μ' ἀρχίσητε μὲ τὰ ἱστορικά σας, τὰ ὅποια, εἰρήσθω ἐν παρενθέσει, θέλουσι μ' εὐχαριστήσῃ, ἐπὶ τέλους δὲ νὰ καταστήσητε εἰς λεπτομερείας εἰδικὰς ὥστε νὰ μ' εἰπῆτε καὶ τῶν ἀρχιτεκτόνων τίς πρῶτος ἔδωκε τὸ σχέδιον τῶν πύργων, καὶ νὰ μ' εἰσαγάγητε εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον ἀρχαιολογικῶν γνώσεων καὶ τεχνικῶν λέξεων, ἐκ τοῦ ὅποιου τίς εἶδε πῶς καὶ ἂν ἐδυνάμην νὰ ἐξέλθω.

Ἐγέλασα ὁ νέος οὗτος μαθητῆς καὶ ἐπεθύμει καὶ δὲν ἐπεθύμει νὰ διδαχθῇ — οὐχ ἦττον ὅμως ἐπεδοκίμασα τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ, ἦν ὄφειλον πολλοὶ τῶν διδασκόντων νὰ ἐφαρμόσωσι· δὲν ἔπρεπε νὰ καταπονήσω τὴν διανοίαν τῆς νεάνιδος δι' εἰδήσεων ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων καὶ τῶν γνώσεων αὐτῆς.

Καὶ ἤρχισα οὕτω·

— Ὁ λόγος μας, Κυρία μου, ἀμαθεία φερόμενος μᾶλλον ἢ ὀδηγούμενος ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἀποδίδει εἰς πρόσωπα καὶ ἀφορμὰς διαφόρους· καὶ λίαν παραδόξως τὴν ἀνέγερσιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πύργων. Τὴν ἀρχὴν δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν παρ' ἡμῖν καθὼς οἱ πύργοι οὗτοι ξένοι εἰσι καὶ εἰς ξένους μεταστάντας ἐκ τῆς πατρίδος των καὶ κατακλήσαντάς ποτε τὰς γαίας μας ἀνήκουσιν, οὕτω καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὸν λόγον δι' ὃν ἐγένοντο παρὰ τοῖς ξένοις νὰ ζητήσωμεν ὀφείλομεν. Εἰς τρία τινὰ ἀποδίδουσιν οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης τὴν γένεσιν τῶν μνημείων τούτων—εἰς τὴν ἀτομικὴν ἀμυναν, εἰς τὴν ἀπληστίαν τοῦ ἀρχεῖν, καὶ εἰς τὴν πολυτέλειαν, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ χρόνου. Γνωρίζετε βεβαίως ἐκ τῆς ἱστορίας τὰ περὶ τῆς καθόδου τῶν βορείων ἐθνῶν, τὰ ὅποια, γοκτευμένα ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς καλλονῆς τῶν μεσημβρινῶν τόπων τῆς Εὐρώπης, ἐπέδραμον καὶ κατέκτησαν τὸ πρῶτον, μετὰ ταῦτα δὲ, κατὰ σωματεῖα διηρημένα, ἤρχοντο διηρῶντα καὶ ἀρπάζοντα τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην· γνωρίζετε ἐπίσης τὰ περὶ τῶν Σαρακηνῶν, οἵτινες διέτρεχον πόλεις τε καὶ χωρία ἐν σιδήρω τε καὶ πυρὶ, βεβηλοῦντές πᾶν ὅ,τι ἱερὸν καὶ θεῖον· τότε οἱ ἰθαγενεῖς λαοὶ συνησθάνθησαν τὴν ἀνάγκην

τῆς ἀμύνης καὶ ἔσπευσαν ν' ἀνοικοδομήσωσι τὰ φρούρια καὶ τείχη, ἅτινα κατηδάφισαν οἱ πρῶτοι ἐπιδρακμόντες· τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἔλαβον αἱ πόλεις μόναι, ἔλαβον καὶ αἱ κωμοπόλεις, καὶ αἱ κῶμαι, καὶ τὰ χωρία, καὶ οἱ κτηματῖαι, οἵτινες, κατοικοῦντες τὰ κτήματά των, ἔζων ἐν εἰδει μικρῶν ἡγεμόνων, ἐν μέσῳ τῶν γεωργῶν, τοὺς ὁποίους, καλλιεργοῦντας τὰς γαίας των, ἀντήμειβον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τῆς δουλώσεώς. Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὸ ἐξασφαλίσαι ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν· προέβησαν μέχρι καταχρήσεως καὶ βρῆμυδῶν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην· διότι τοῦ δικαιομάτος, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ἐδόθη αὐτοῖς· λόγῳ ἀμύνης, ἔκαρπον μετ' οὐ πολὺ χρόνον πρὸς αὐξήσιν περιουσίας, πρὸς ὑπερίσχυσιν ἀπὸ δικαιομάτος ἀμύνης μετέστρεψαν αὐτὸ εἰς δικαίωμα ἐπιθέσεως· ἢ ἀνικανότης καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν κρατούντων, μὴ ἀρκοῦσα νὰ προλάβῃ ἢ καὶ νὰ περιστείλῃ, ἀπ' ἐναντίας ᾗθησεν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸ κακόν· ἀναλόγως δὲ τῇ αὐξούσῃ περιουσίᾳ των, οἱ κτηματῖαι ἤγειρον πύργους πανταχοῦ ὅπου εἶχον γαίας καὶ ἐπὶ τέλους, ἀντερρίζοντες σὺν ἀλλήλοις πάνυ ἀναιδῶς, ἔφθασαν μέχρι τοῦ ἐπιτίθεσθαι κατ' ἀμοιβαίότητά, μέχρι τοῦ ἐμπλέκεσθαι εἰς μάχας συστηματικάς, ἐκ τῶν ὑποίων, ὡς ἦν ἐπόμενον, οἱ ἀδύνατοι καὶ ἄθῳοι ἐζημιοῦντο ὡς ἐπιτοπολύ. Ἴδου, Κυρία μου, ὅποια ἡ ἀρχὴ τῶν πύργων τούτων. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ἠθέλετε ἴσως μ' ἐρωτήσῃ πῶς εὑρέθησαν καὶ πόθεν οἱ πύργοι οὗτοι εἰς τὴν ἡμετέραν γῆν, ἐνῶ μέχρι τοῦδε ὁ λόγος ἦτο περὶ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπῃν. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σας ἀπαντῶ διὰ βραχείων. Τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα διήρκει παρὰ τοῖς Δυτικοῖς καὶ ἐπὶ καὶ μετὰ ἀκόμῃ τὰς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Δυτικὰς δυναστείας, ὥστε, ἐπὶ τῶν δυναστειῶν τούτων, ἀνήγειραν αὐτοὺς κατὰ τόπους, ἰδίως ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν Κύπρῳ, ἐν Ρόδῳ, ἐν Χίῳ, ἐν Πελοποννήσῳ, οἱ δικαιομάτι τῶν ὀνύχων καὶ τῶν ὀδόντων διανεμηθέντες τὴν γῆν τῶν πατέρων μας.

Τούτων λεχθέντων, ἡ νεῆνις ἐστέναξεν ἐκ βαθέων.
 Μετὰ μικρὰν σιωπὴν, προσηλωθεῖσα εἰς τὸ αὐτὸ τοπεῖον, ἐπανέλαθε, δεκνύουσα μου γέροντά τινα, καθήμενον ἐπὶ λίθου, δεξιόθεν τοῦ πύργου.
 — Ὁ γέρον οὗτος ποῖος εἶναι;
 — Ὁ γέρον οὗτος, Κυρία μου, εὑρέθη ἐκεῖ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγὼ ἐξωγράφουν τὸ τοπεῖον· εἶναι κάτοικος τῆς Ρόδου καὶ ἡ ἱστορία αὐτοῦ εἶναι ἡ φρικωδέστερα σελὶς τῆς ἱστορίας τοῦ πύργου, σελὶς τὴν ὁποίαν, ἀγαθὴ τύχη, ἤκουσα ἐκ στόματος τοῦ ἰδίου γέροντος.
 — Καὶ ἀκόμῃ σιωπάτε; εἶδες ἐκεῖ ἐγωῖσμόν, νὰ φυλάττῃ δι' ἑαυτὸν μόνον ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὸν γέροντα, ὅσα τῷ διηγήθη, καὶ ἐνῶ ἐγὼ ζητῶ παρ' αὐτοῦ διήγημά τι, ἀνέκδοτόν τι, νὰ μὲ λέγῃ ὅτι ἡ ὀδοιπορία του ὑπῆρξεν ἄγονος τῶν τοιούτων!

Καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τῆς νεάνιδος, ταῦτα λεγούσης, ἤλεγχε περιέργειαν ἄκρατον καὶ ἔφερε συνάμα τὸν τύπον διαμαρτυρήσεως δάθεν κατὰ τῆς ἐπιμονῆς δι' ἧς τινος τὴν καταθεσάνισα ἐπὶ τοσοῦτον διὰ τῶν ἱστορικῶν διδασμάτων μου.

Ἠγνῶουν τίνι τρόπῳ ν' ἀπολογηθῶ—περιῆλθον εἰς ἀμηχανίαν.
 Ἡ ἀγαθὴ κόρη μ' ἐξήγαγε τῆς ἀπορίας, χάριεν μειδιῶσα καὶ προσθεῖσα:
 — Ἀλλ' ἑαυτὴν πρέπει νὰ αἰτιώμαι· ὑμεῖς τί πταίετε; ἀπεκρίθητε εἰς ὅτι Σὰς ἠρώτησα, καὶ ἂν ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐγίνετο περὶ τοῦ γέροντος, μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης θὰ ἐγνωρίζον, πιθανὸν, πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ.
 — Εἶθε, Κυρία μου, πάντες οἱ κατηγορούμενοι εἶχον τοιοῦτους δικαστὰς ὁποῖος ὑμεῖς, εἶπον ἐγὼ τότε, συναλλών.

Ἡ κόρη ἐμειδίασε καὶ εὐγενῶς προτεινοῦσά μοι τὴν δεξιάν προσέθηκε·
 — Δὲν πιστεύω ὅμως ὅτι θ' ἀναβάλῃτε πλέον τὰ περὶ τοῦ γέροντος, ἄλλως θέλετε ἰδῆ ὅτι εἶμαι καὶ δικαστὴς ἀμείλιχος.

Ἐσπευσα ἀνυπερθέτως νὰ ἱκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν τῆς παρθένου.
 — Ἐν πρώτοις, Κυρία μου, ἔπρεπε νὰ ἴδῃτε τὸν δυστυχεῖ γέροντα τίνι τρόπῳ ἴστατο πλησίον μου, παρατηρῶν ἐν ἐκστάσει τὴν γραφίδα μου καὶ ἐστηριγμένον ἐπὶ τῆς ράβδου του· ἔπρεπε νὰ ἴδῃτε τὴν κατήρειαν τὴν διακεχυμένην ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ὅπερ, καὶ τοι ἠλλοιωμένον ἐκ τῶν δεινῶν καὶ τοῦ χρόνου, ἤλεγχε ψυχὴν εὐγενεστάτην· ἔπρεπε νὰ ἴδῃτε πόσον συνεκινῆθη, ὅταν εἶδεν ἐν τῷ τελειοῦσθαι τὸ τοπεῖον· ἡ ράβδος ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν του, μ' ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας τρυφερά, ἤθελε νὰ περιχυθῇ τὸν τράχηλόν μου—ἀλλ' ὡς ἂν συνεστάλη, περιωρίσθη εἰς τὸ ν' ἀπομάξῃ τὰ δάκρυά του τρέμων.

— Καλέ μου γέρον, τὸν εἶπον ἐγὼ, μὴ ὁ τόπος οὗτος Σὲ διεγείρῃ πικρὰς ἀναμνήσεις;
 — Ὄ! καὶ ὁποῖας! ἀπεκρίθη.
 — Ὑπομονή! ὁ θεὸς θέλει ἀνταμείψῃ τὴν γενναϊότητά σου. Ἐν τῷ χρόνῳ δὲ θέλεις εὖρῃ τὴν παρηγορίαν τῶν δεινῶν σου.
 — Παρηγορίαν! τὴν παρηγορίαν μου, τέκνον, θέλω εὖρῃ εἰς τὴν μέλουσαν ζωὴν, καὶ ποτὲ εἰς τὴν παροῦσαν.

[ἔπειτα.]

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

ΘΗΡΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ. — Πρὸ τριῶν χιλιάδων περίπου ἐνιαυτῶν, αἰστανεραὶ ἐπλήθον φρικτῶν θηρίων, ὄϊον λεόντων, ἄρκτων, υἰαινῶν, τίγρεων, πανθῆρων, ἐλεφάντων, ρινόκερων κτλ. Ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς δεξιότητος αὐτοῦ, ἐδυνήθη τὰ πλεῖστα μὲν αὐτῶν νὰ καταστρέψῃ, τὰ δ' ἀπολειφθέντα νὰ περιορίσῃ εἰς τὰς ἐρήμους· αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ περὶ τῶν ἐνύδρων θηρίων· ἠνάγκασεν αὐτὰ, κατὰ τοὺς νεωτάτους ὅμως χρόνους, νὰ καταφύγῃσιν εἰς τὰς ἥττον προσιτὰς θαλάσσας.

Ἡ πρὸς τὴν κυνήγησιν ἄρμῃ, κοινὴ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὑπῆρξεν ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς καταστροφῆς τῶν ἐπιβλαβῶν ζώων· οὐχ ἦττον ὅμως συνετέλεσε καὶ ἡ τῶν παλαιῶν Ῥωμαίων ἐμπειρὴ κλίσις πρὸς τὴ μάχεσθαι κατὰ θηρίων· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ῥώμῃ φρονουθέντων ζώων, εἴτε ἐν δημοσίαις ἐορταῖς, εἴτε ἐν τῷ Κίρκῳ (α), καταστὰ σχεδὸν μυθώδης.

Οὕτω, πρὸ εἰπεῖν, ὁ Μέτελλος, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας, ἤγαγεν εἰς Ῥώμην ἑκατὸν πεντήκοντα ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν διὰ βελῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἠνάγκασαν νὰ πολεμήσωσι πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ Πτολεμαῖος, τελῶν τὴν πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος μεγάλην ἐκείνην θυσίαν, καθ' ἣν ὑπεκρίθη τὸν θρίαμβον τοῦ Βάκχου, ἐπέδειξεν ἐλέφαντας, ἐλάφους, βουβάλους, στρουθοκαμήλους, καμήλους, αἰθιοπικὰ πρόβατα, λευκὰς ἄρκτους, λευκὰς ἐλάφους τῶν Ἰνδιῶν, λεοντοπαρδάλεις, παρδάλεις, πάνθηρας καὶ τελευταῖον μέγαν ἀριθμὸν λεόντων ἐκ τῶν μεγαλειτέρων.

Τὰ θεάματα ταῦτα, ἅτινα καταρχὰς ἀπέβλεπον εἰς πολιτικὸν τινα σκοπὸν, κατήντησαν ἐπὶ τέλους ἀντικείμενα πολυτελείας ἀπιστεῦτου παρὰ τοῖς μεγαίστασι.

Ὁ Πομπήιος, ἐγκαταστάσας τὸ θέατρον τοῦ, ἐπέδειξεν ἐν πρώτοις μέγαν ἀριθμὸν ζώων πολυειδῶν, μετὰ ταῦτα δὲ τετρακοσίους δέκα πάνθηρας καὶ ἑξακοσίους λέοντας, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι ἔτρεφον χαίτην.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔφθασαν μέχρι τοῦ ἐξημεροῦν τὰ θηρία. Ὁ Ἀντώνιος ἐξεύξεν εἰς τὸν δίφρον τοῦ λέοντος καὶ οὕτω ὀχούμενος διέτρεξε τὰς ἀδοὺς τῆς βασιλευσύνης τοῦ κόσμου. Ὁ Καῖσαρ, οὐχ ἦττον μεγαλοπρεπῆς, ἐπέδειξεν εἰς

(α) Ἀμφιθέατρον Ῥωμαϊκόν.

τὴν λαὸν τετρακοσίους λέοντας· συναθροίσας δὲ ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα ἐλέφαντας, παρέταξεν αὐτοὺς εἰς μάχην πρώτον μὲν κατὰ πεντακοσίων πεζῶν, μετὰ ταῦτα δὲ κατ' ἰσάριθμων ἵππέων, καὶ ἀπερχόμενος τῆς ἐσοτῆς, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια ὀχούμενος ἀφ' ἀμάξης συρρομένης ὑπὸ ἐλεφάντων, οἵτινες ἔφερον ἐπὶ τῶν νώτων λαμπάδας ἀνημμένας.

Ἡ πρὸς τὰ θεάματα κλίσις τῶν Ῥωμαίων δὲν ἐλείθη τῶν ἐνύδρων ζώων. Ἐν τῷ Κίρκῳ τοῦ Φλαμινίου, ἐξετέθησαν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ φιλοθέαμονος λαοῦ τριακονταεξὶ κροκόδειλοι, οἵτινες, ἀφοῦ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους ἐρ' ἰκανὸν χρόνον, κατεσπαράχθησαν καὶ κατεκερματίσθησαν.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς, ὁ μὲν Τίτος ἐθανάτωσεν ἐννέα χιλιάδας ζώων παντοδαπῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ῥωμαίων, ὁ δὲ Τραϊανὸς ἐνδεκα χιλιάδας, ἐορτάζων τὴν κατὰ Παρθῶν περιφανῆ αὐτοῦ νίκην, ὁ δὲ Πρόβος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον αὐτοκράτορα ἐδυνήθη νὰ ἐπιδείξῃ τῷ λαῷ πολλότατα καὶ παντοδαπὰ ζῶα. Οὕτω ποτὲ ἐορτάζων ἐν τῷ Κίρκῳ, ἐρύτευσε δάσας ὀλόκληρον καὶ παρέστησεν ἐν αὐτῷ τρέχοντας χιλίους περίπου στρουθοκαμήλους καὶ ἀπειράριθμον ἄλλο πλῆθος ζώων παντὸς τόπου.

Τὰ θεάματα ταῦτα, μ' ὄλον ὅτι πολλάκις ἀπηγορεύθησαν ἐπὶ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, δὲν ἔπαυσαν εἰμὴ ἀφοῦ κατεστράφη ἡ αὐτοκρατορία τῆς Δύσεως. Ἐκ τούτου δ' ἕκαστος ἐννοεῖ οἰκοθεν κατὰ πόσον ἠλαττώθη ἡ πληθὺς τῶν ἀγρίων ζώων, ἐξ ὧν πολλὰ καὶ ἐξηλείφθησαν καθολοκληρίαν ἐκ τῆς Ἑuropῆς, ἀφοῦ, προϊόντος τοῦ χρόνου, διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ μὲν πολιτισμὸς προώδευσεν, αἱ δὲ πόλεις ἐπολυπλασιάσθησαν καὶ μέγας ἀριθμὸς δασῶν ὕλοτομήθη.

ΤΟ ΠΕΤΑΛΟΝ (παράδοσις χριστιανικὴ ὑπὸ Goethe). — Μιχ' τῶν ἡμερῶν, ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ διευθύνετο εἰς τινα πόλιν μικράν· καθ' ἣν δὲν εἶδε πρᾶγμα τι τὸ ὁποῖον μακρόθεν ἔλαμπεν· ἦτον ἵππου πέταλον συντετριμμένον. Εἶπεν οὖν τῷ Πέτρῳ νὰ λάβῃ αὐτό· ἀλλ' ὁ Πέτρος δὲν εἶχε ταύτην διάθεσιν, διότι, ἰδοὺ προσῶν, ἐρεμβάζετο βεμβασμοῦς μεγάλους, βεμβασμοῦς ἀπεριόριστους—ὠνειροπόλοι τὴν βασιλείαν τοῦ κόσμου· τὸ εὔρημα ἦτο κατὰ πολλὰ ὑποδέεστερον αὐτοῦ καὶ τῶν ὑνείρων αὐτοῦ· ὁ ἐπιθυμῶν σκῆπτρα καὶ διαδήματα βασιλικά ἐδύνατο νὰ ταπεινωθῇ οὕτως ὥστε νὰ κύψῃ ἐμπροσθεν ἐνὸς πετάλου συντετριμμένου! ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπροσποίηθ' τὸν μὴ ἀκούοντα.

Ὁ Ἰησοῦς, αἰεῖποτε πρὸς καὶ ὑπομονητικῶς, κλίνας ἔλαβεν αὐτὸς τὸ πέταλον καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπόλησεν αὐτὸ εἰς τινα σιδηρουργὸν ἀντὶ τριῶν δηναρίων καὶ ἠγόρασεν ὅσα ἐδύνατο κεράσια, τὰ ὅπαια, κατὰ τὸ σῦνηθε, ἔκρυψεν ἡσυχῶς εἰς τὰς χειρίδας τοῦ φορέματός του.

Ἐξῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἐπορεύοντο διὰ μέσου λειβαδίων καὶ κάμπων

ἀκατοικητῶν καὶ ἀγκιστῶν· ἄνω ὁ ἥλιος ἔλαμπε καὶ ὁ καύσων ἦτον ὑπερβολικὸς τόσον ὥστε πᾶς τις ἤθελε δῶσθαι μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως χρήματα οὐκ ὀλίγα διὰ νὰ εὕρῃ ποῦ νὰ δροσίῃ τὸ στόμα του. Ὁ Κύριος, πάντοτε προπορευόμενος, ἀρῆκεν ὡς ἐξ ἀπροσεξίας νὰ πέσῃ ἐν κεράσιον, τὸ ὕψιστον ὁ Πέτρος, ἀκολουθῶν αὐτὸν κατόπιν, ἔκλινε νὰ λάβῃ μετὰ σπουδῆς, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ χρυσοῦ τινος μῆλου καὶ δι' αὐτοῦ διέβρεξεν ὀπωσῶν τὸν λάφυγγά του. Ὁ Ἰησοῦς μετ' ὀλίγον ἔρριψε κρυφίως καὶ δεύτερον κεράσιον καὶ ὁ Πέτρος ἀμέσως ἔσπευσε νὰ λάβῃ καὶ τοῦτο· αὐτῷ λοιπὸν ὁ Κύριος ἐπί τινα καιρὸν ἠκολούθει· ἀναγκάζων τὸν Πέτρον νὰ κλίνη διὰ τὰ κεράσια· μετὰ ταῦτα ἀστειζόμενος εἶπεν αὐτῷ — Πέτρε, ἂν ἔκλυες ὅταν ἔπρεπε, ἤθελες φάγῃ ἀνέτως τὰ κεράσια σου· ὁ ἀμείων τὰ μικρὰ κινδυνεύει πολὺ δάκρυ νὰ κοπίσῃ πλεονέκτον διὰ τὰ ἀσήμωτα.

Ο ΓΑΜΟΣ ΠΑΡΑ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΙΣ. — Οἱ Βαβυλώνιοι, ὅταν αἱ θυγατέρες αὐτῶν ἤρχοντο εἰς ὦραν γάμου, συνήθριζον αὐτὰς πᾶσας εἰς ἓνα τόπον, καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀνδρῶν, τὰς ἐπώλουν διὰ κήρυκος, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πτωχότατης· μετὰ ταῦτα ὁ κήρυξ ἀνεκέρυττεν ἄλλην, ἐκείνην δηλαδὴ ἥτις, μετὰ τὴν πωληθεῖσαν, ἐθεωρεῖτο τῶν λοιπῶν ὠραιότερα, καὶ τοῦτο ἕνα ἀγορασθῆναι ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ· ἐξηκολούθουν δὲ τοιοῦτοτρόπως μέχρι τῆς τελευταίας, πωλοῦντες αὐτὰς οὐχὶ ἐπὶ δουλείᾳ ἀλλ' ἐπὶ συνοικισίῳ· καὶ ὅσοι μὲν ἐκ τῶν πλουσίων Βαβυλωνίων ἦσαν ἄγχοι, προσθέτοντες εἰς τὴν τιμὴν, ἠγόραζον τὰς ὠραιότερας, ὅσοι δὲ ἐκ τοῦ λαοῦ, ἄγχοι καὶ οὗτοι, εἶχον ἀνάγκην χρημάτων μᾶλλον ἢ ὠραίας συζύγου, ἐλάμβανον τὰς ἀσχημονεστέρας συνάμα δὲ καὶ χρήματα, διότι ὁ κήρυξ, ἀφοῦ ἐπώλει τὰς εὐειδεστέρας, ἀνεκέρυττε τὴν ἀμορφοτάτην· παρθένον, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, καμμίαν χωλὴν, ἢ τυφλὴν, ἢ ὀπωσθήποτε ἄλλως ἀνάπηρον (α)· ταύτην δ' ἐλάμβανεν ὄχι πλέον ὁ δίδων ἀλλ' ὁ εἰς τὰ ὀλιγώτερα χρήματα ἀρκοῦμενος, τὰ ὁποῖα ἐδίδοντο ἐκ τοῦ ἀντιτίμου τῶν ὠραίων, καὶ οὕτω πᾶς αἱ εὐμορφοὶ ὑπᾶνδρευον τὰς ἀμόρφους καὶ ἀναπήρους· εἰς οὐδένα δὲ ἐπατρέπετο νὰ ὑπανδρεύσῃ τὰς θυγατέρας του με' ὀντιναδῆποτε ἤθελε, καθὼς οὔτε ὁ ἀγοράζων ἐδύνατο νὰ λάβῃ εἰς τὰ ἴδια παρθένον, ἂν μὴ ἔδιδε πρῶτον ἐγγυητὴν ὅτι τὴν λαμβάνει ἐπὶ συνοικισίῳ· ἄλλως πᾶς ἀπέδιδε τὴν νέαν καὶ τῷ ἀνταπεδίδοντο τὰ χρήματά του.

Τὸν νόμον τοῦτον διατήρησαν οἱ Βαβυλώνιοι μέχρι τῆς ὑποδουλώσεως αὐτῶν ὑπὸ Κυρίου τοῦ πρεσβυτέρου (550 π. Χ.)· εἶχον δὲ αὐτὸν ἐν χρήσει καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἰλλυρίαν Ἐνετοὶ (Ἠρόδ. Βιβ. Α. §. 196).

(α) Σακκάι. σσα.

ΤΟΛΛΑ

ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΜΗΓΜΑ

ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἐδμόνδου Ἀβούτ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

(Συνέχεια, ὄρα Φυλ. Α')

Ἐπεθεώρει τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἐπιστάτου, διεχάραττεν εἰς τὴν θαλαμηπόλον τῆς, ἥτις τὴν ἐχρησίμευεν ὡς λινουργὸς καὶ ὡς ράπτρια, τὸ σχῆμα περιλαμψίων ἢ περιχειριδίων, ἐπεστάται τὸν κῆπὸν τῆς καὶ ἔκαμνεν ὠραία κεντήματα. Πανταγοῦ ἦτο παρούσα, τὰ πάντα ἔβλεπε, τὰ πάντα ἤξευρε, τὰ πάντα διευθέτει, ἐπρόσταζεν, ἐμειδία καὶ ἤρεσκεν εἰς ὄλους. Ἡ φιλοπαίγμων ἐκείνη κόρη, ἡ ἀκάματος χορεύτρια, ἡ ἀτρόμητος ἀμαζών, ἥτις ἐπῆδα τοὺς φραγμοὺς καὶ τὰς τάφρους, ἐξήσκει εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον ὅλας τὰς γλυκείας ἀρετάς μιᾶς οἰκοδεσποίνης.

B.

Τὴν 30 Ἀπριλίου 1837 οἱ πρῶτιστοι τῶν εὐκατριδῶν τῆς Ρώμης ἦσαν συνηγμένοι εἰς τὸν οἶκον τῆς Μαρκησίας Τραζιμένης. Οἱ νέοι ἐχώρευον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν πρὸς τὸ μέλος κυμβάλου καὶ μητέρες τινες ἐπαγρύπνουσαν ἀμελῶς τὰς διασκεδάσεις τῶν θυγατέρων των· οἱ πατέρες ἐπαίζον τὸ οὐίστιον εἰς τὸν θάλαμον τῆς Μαρκησίας· εἰς τὸν κῆπον, κείμενον κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μετὰ τὸ οἶκον, καπνιστοὶ τινες περιέφερον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τὴν λάμπην τῶν σιγῶν των. Ἐκαστος ἐγεύετο τὰς πρῶτας γλυκύτητας τοῦ ἔαρος καὶ τὰς τελευταίας διασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος.

Ἡ Κυρία Ἀσούντα Τραζιμένη εἶχε τότε τὴν μάλλον εὐάρεστον οἰκίαν καὶ τὴν μάλλον ἀθόρυβον τῆς Ῥώμης. Οἱ ξένοι δὲν ἔρχοντο ποσῶς, ἤερχόμενοι δυσπρεποῦντο μεγάλως, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσωσι τὸ κεκρυμμένον θέλημα τῆς καὶ τὴν σιωπηλὴν χάριν τῶν συναθροίσεων ἐκείνων· ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἤθελον θεωρήσῃ ὡς κοινὴν συμφορὰν τὴν ἄρσιν τῶν συναναστροφῶν τὰς ὁποίας κατὰ πᾶσαν πέμπτην ἐδίδεν ἡ Μαρκεσία. Ἡ ὑψηλὴ ἐκείνη αἰθουσα, τῆς ὁποίας ὁ ὄλος ζωγραφηθεὶς ὑπὸ μαθητοῦ τινος τοῦ Ἰουλίου Ῥωμανοῦ διεκοσμεῖτο ὑπὸ τεσσάρων μεγάλων μορφῶν ὀλίγων ἐξηλειμμένων καὶ αἰτινες παρίστανον τὴν Ῥώμην, τὴν Νεάπολιν, τὴν Βενετίαν καὶ τὴν Φλωρεντίαν· τὰ ὠραία ἐκεῖνα τοῦ κολλήματα τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος τῶν ὁποίων ἡ πολυκαιρία εἶχεν ἐξασθενήσει καὶ συγχύσει τὰ χρώματα, τὰ πεπαλαιωμένα ἐβένινα ἔπιπλα, ὁ ἀρχαῖος κρυστάλλινος πολυέλαιος, τὸ Βενετικὸν κύμβαλον τοῦ ὀποίου οἱ φθόγγοι κατεπιέζοντο ὑπὸ τὰς αὐλαίας, τὰ πάντα ἀπέπνεον μεγαλοπρεποῦς τινος καὶ κατὰ τὴν ὀλιβερᾶς ἀφελείας. Οἱ ὑπῆρται, τέκνα τῆς οἰκίας, ἐνδεδυμένοι μὲ ἀπρηχαιωμένας στολάς, προσέφερον τόσον προθύμως τὰ ποτὰ, ὥστε οὔτε κἀν ἐραντάζετο καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν προσκεκλημένων νὰ ἐπιθυμήσῃ τὰς ἐπιδεικτικὰς συναναστροφὰς καὶ τὴν ἄκοσμον πολυτέλειαν τοῦ δεινός σημαντικοῦ ἢ τοῦ δεινός τραπεζίτου.

Ἡ αἰθουσα, τὰ ἔπιπλα, αἱ ἡραμοὶ καὶ κανονικαὶ ἐξέεις τῆς οἰκίας, τὰ πάντα συνηρμολογοῦντο θαυμασίως μὲ τὴν μορφήν τῆς Μαρκεσίας. ἤγγιζεν αὕτη τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος· ἦτον ὑψηλὴ, ὀλίγον ἰσχνὴ καὶ ξανθὴ μὲ θαυμασίους μέλανας ὀφθαλμούς. Τὸ κάλλος τῆς ἦτο κρᾶμα ἀξιοπρεπείας, ἀγαθότητος καὶ μελαγχολίας. Ἐφύρει σταθερῶς ἐσθῆτα ἐκ μαύρου μεταξοπίλου, καὶ κανεὶς δὲν ἐνθυμεῖτο ἰδῶν αὐτὴν ἄλλως ἐνδεδυμένην, μηδ' ὕταν ἦτο νεά, μηδὲ ζῶντος ἀκόμη τοῦ ἀνδρός τῆς. Ἄν καὶ ἡ μήτηρ τῆς τῇ εἶχεν ἀφήσει ὠραίους ἀδάμαντας, οὐδεὶς ποτὲ τὴν εἶδε φοροῦσαν ἄλλα κοσμήματα, εἰμὴ μικρὸν τινα κύκλον χρυσοῦν πεπαλαιωμένον καὶ ὅστις δὲν ἦτο νυμφικὸς δακτύλιος. Ἡ ἀξιοτίμος αὕτη καὶ σοβαρὰ γυνὴ δὲν ἐγέλα ποτέ· τὸ δὲ μειδιάματά τῆς εἶχε τι περίλυπον. Δὲν ἤγάπα μηδὲ τὸ χαρτοπαίγιον, μηδὲ τὴν συνδιάλεξιν, μηδὲ τὴν μουσικὴν, ἐκτὸς ἀρχαίων τινῶν μελῶν τὰ ὅποια ἔπαιζεν ἐπὶ τοῦ κυμβάλου τῆς ὕταν ἦτο μόνη ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἐνάτου ἔτους ἔπαυσε τοῦ νὰ χορεύῃ, ἐν ἔτος δηλ. πρὸ τοῦ γάμου τῆς. Ἡ κοινωνικὴ θέσις καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ συζύγου τῆς ἠνάγκαζον αὐτὴν νὰ δέχεται καὶ νὰ συγχάξῃ εἰς τὰς συναναστροφὰς. Ἐν τούτοις οὐδέποτε, οὔτε ἐν συναναστροφῇ τινι, οὔτε ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ἐτόλμησε κανεὶς νὰ τῇ προσφέρῃ ἑμιμίαια λατρείας. Μία μόνη ὥρα συνδιαλέξεως ἤρκει πάντοτε ἵνα κατασθέσῃ τὴν πυρὰν τῶν παθῶν ὅσα τὸ κάλλος τῆς διήγειρε. Καὶ αὐτὸς ὁ μάλλον ἀτρόμητος ἔρωσις ἤθελον ὑποχωρήτῃ ἐνώπιον μιᾶς καρδίας συνταλασμένης, μιᾶς ἐκείνης τῆς

ἀπεσβεσμένης, μιᾶς ψυχῆς πλήρους μυστηριωδῶν συντηρημάτων. Δὲν ἤγάπα, μετὰ Θεοῦ, οὐδένα ἄλλον πλὴν τοῦ υἱοῦ τῆς Φιλίππου, εὐειδοῦς νέου εἰκοσαετοῦς, πρὸ μικροῦ καταταχθέντος εἰς τὴν φρουρὰν τῶν εὐπατριδῶν. Κανένα δὲν ἐμίσει· ὁ μόνος ἄνθρωπος, τοῦ ὀποίου ἀπέφευγε τὴν συνάντησιν, ἦτον ἀρχαῖος τις τοῦ ἀνδρός τῆς φίλος, ὁ συνταγματάρχης Κορομήλας. Ἡ κανονικὴ καὶ μονότονος ζωὴ τῆς ἦτον ἐν ὕπρασμα, οὕτως εἶπειν, μία ἀλληλουχία προσευχῶν καὶ ἀγαθῶν πράξεων. Τὰς πρῶτας διήρχετο ἐν τῇ ἐνοριακῇ τῆς ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· τὴν ἐσπέρην παρευρίσκειτο εἰς τὰς συναναστροφὰς, ὡς αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλεύους εἰς τὰ ὑπερῶα, ἵνα υποθαπτάτῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἀνακουφίξῃ τοὺς τεθλιμμένους. ἦτον ἐπιτηδειοτάτη περὶ τὸ παραμυθεῖν τοὺς ἀτυχεῖς ἔρωτας καὶ τὸ θεραπεύειν τὰ μυστηριώδη ἐκεῖνα τῆς ψυχῆς τραύματα, τὰ ὅποια τόσον ὀλίγον οἰκτεῖρει ὁ κόσμος. Συνήργει λίαν προθύμως εἰς τὴν ὑπανδρείαν τῶν νεανίδων καὶ εἰς τὸ νὰ ἐξομαλύνῃ τὰ κωλύματα τὰ ὅποια ἡ ἀνισότης τῆς κοινωνικῆς θέσεως ἢ τῆς περιορίας ἐμβάλλει μετὰ τῶν ἱραστῶν. Ἡ Μαρκεσία διέθεσεν ἐκ τῆς προσόδου τῆς ποσότητά τινι ἀρκετὰ σημαντικὴν διὰ νὰ προικίξῃ κατ' ἔτος τέσσαρας πτωχὰς κόρας· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς εὐσεβοῦς ταύτης δαπάνης, πολλάκις λέγουσι ἠχορήγησε πρὸς συμπλήρωσιν προικῶς νεανίδος τινος εὐγενούς. Ἐκ τῶν ἐβδομηθιαίων συναναστροφῶν τῆς ἐπήγαγεν ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους μέγας ἀριθμὸς συνοικιστῶν. Δὲν ἐδέχετο ὅμως εἰμὴ ἀπὸ τῆς ὀγδόης ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Ἡ ὑγεία τῆς δὲν τῇ ἐπέτρεπε τὰς μακρὰς ἀγρυπνίας καὶ δὲν ἦτον ἄσκοπος ἢ ἐκλογὴ τῆς πέμπτης μετὰ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος. Οἱ προσκεκλημένοι ἀπεσύροντο ἐν τέταρτον πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, φοβούμενοι μήπως ἡ διασκέδασις λάβῃ καὶ μέρος τι τῆς παρασκευῆς, ἥτις εἶνε ἡμέρα μετανείας καὶ ἀργίας ὅλων τῶν Ἰταλικῶν θεάτρων.

Ἰπῆρχε κοινὴ εἰς τὴν Ῥώμην πρόληψις ὅτι ὅλα τὰ συνοικεσία τὰ γινόμενα διὰ μεσολαβήσεως τῆς Μαρκεσίας ἦσαν ἐξ ἀνάγκης εὐτυχῆ, καὶ ὅταν ἤθελον ν' ἀναφέρωσι κακόν τινα γάμον ἐλεγον· « Δὲν τοὺς ὑπᾶνδρουσεν ἡ Τραζιμένη. »

Μολοντί ἡ ἀγία αὕτη γυνὴ ἦτον ἀντικείμενον γενικοῦ μὲν σεβασμοῦ, μερικοῦ δὲ θαυμασμοῦ, ἡ κοινὴ περιέργεια, ἥτις διατηρεῖ πάντοτε τὰ δικαιώματά τῆς, ἐξήτει ἀκόμη ν' ἀνακαλύψῃ, μετὰ εἰκοσιν ἔτη καὶ ἐπέκεινα τὸ μυστηριώδες αἴτιον τῆς μελαγχολίας τῆς. Ἡ κύμησσα Φεράλδη, φίλη αὐτῆς ἐκ παιδῶν, ἐνθυμεῖτο ὅτι ἡ ὠραία Ἀσούντα εἶχεν ἐναντιωθῆ δις κἀν τρίς εἰς τὸν μετὰ τοῦ Μαρκεσίου Τραζιμένη γάμον, ἐγὼ ἄλλως δὲν ὑπῆρχεν ἀφορμὴ δυναμένη νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀποστροφὴν ταύτην.

Τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἐπέεσθη ν' ἀφήσῃ τὴν μέλαιναν ἰνδυμασίαν τῆς ἵνα φορέσῃ τὸν συνήθη ἱματισμὸν τῶν νεογάμων.

Πορευομένη εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶχεν εἶπει εἰς τὴν μητέρα της » εἰσέρχομαι εἰς τὸν γάμον ὡς εἰς μοναστήριον». Ἐκ τῶν συγκεχυμένων τούτων ἀναμνήσεων, τὰς ὁποίας μάλιστα πολλοὶ θεώρουν ὡς ἀδυσπότους, ἐσυμπέραναν ὀλίγοι τινὲς ὅτι ἡ Μαρκεσία ἐθρήνηε κατ' ἴδιαν πρῶτόν τινα ἔρωτα ἀτυχῆ.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἀρχεται τὸ παρὸν διήγημα, ἡ Κυρία Γραζιμένη ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ τῆς μεγάλης αἰθούσας, μεταξὺ τῆς Κομήσσης Φεράλδη καὶ ξένης τινός, ἣτις, πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἀποκατασταθῆ ἐν Ῥώμῃ, τῆς στρατηγίδος Φρατιέφ. Ἐξακολουθοῦσαι τὴν συνδιαλέξιν των, αἱ τρεῖς αὐταὶ μητέρες ἐθεώρουν μὲ προφανῆ εὐχαρίστησιν τετραχορίαν τινα (*quatrilie*) τῆς ὁποίας μέρος ἀπετέλουν τὰ τέκνα των. Ὁ Φίλιππος ἡ Πίππος Γραζιμένης ἐχώρουν μὲ τὴν Τόλλαν, ἔχων ἀντικρὺ τὴν Ναδίαν Φρατιέφ, κομπάζουσαν ὅτι ἐχώρει μετὰ τοῦ πρωταγωνιστοῦ τῶν τῆς Ῥώμης χορῶν, τοῦ βασιλέως τῆς χρυσοφάντου νεολαίας, τοῦ Αέλλου Κορομήλα, ἔλκοντος τὸ γένος ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν πριγκίπων Κορομήλα-Βόργη.

Διὰ πάντα ἀνθρώπων προκατειλημμένον αἰ. ρυσιγονομαίαι τῶν πεσσάρων τούτων νέων ἤθελον εἶσθαι περιέργον θέαμα. Ὁ Αέλλος Κορομήλας ἐφαίνετο συνδιαλεγόμενος ζωηρότατα μετὰ τῆς χορευτρίας του, ἣτις ἐφαίνετο ἀπειρομένη καὶ γελώσα ἀσκόπως πως καὶ μ' ἔλην τὴν ἀφέλειαν τῆς νεότητος. Ὁ Πίππος ἐβασάνιζε τὴν Τόλλαν ἵνα λάθῃ παρ' αὐτῆς μικρὸν τι κίτρινον ῥόδον τὸ ὁποῖον ἔφερον εἰς τὴν ζώνην της, καὶ ἡ Τόλλα ἐφαίνετο μετὰ πολλῆς ζέσεως διαμψισθεῖτοῦσα τὸ ῥόδον της. Οὕτε ἡ Κυρία Φεράλδη, οὕτε ἡ στρατηγίς, οὐδ' ἡ ἀγαθὴ Μαρκεσία μὲ τὴν μητρικὴν της οὐδερκειαν ἐμάντευον τὰ αἰσθήματα ὅσα ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦτο τῆς εὐθυμίας καὶ ὀλιγωρίας· ἀλλ' ἂν παρετήρουν μετὰ πλειοτέρας προσοχῆς τὰ πρόσωπα, ἤθελον ἐννοήσῃ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Αέλλου κατέτρωγον τὴν Τόλλαν, ὅτι ἡ Τόλλα ἐρυθριῶσα, ἀνίσυχος καὶ σχεδὸν εὐτυχῆς, ἐπάλαιον ἐναντίον αἰσθήματος νέου δι' αὐτήν, ὅτι ὁ Φίλιππος, ὁ κοινὸς αὐτῶν φίλος, παρετήρει ἀμφοτέρους ὡς ἄνθρωπος ἐπιθυμῶν νὰ τοὺς ἴδῃ ἐνωμένους, καὶ ὅτι ἡ Ναδίαν, μ' ἔλην τὴν πρόωρον πεῖραν της περὶ τὴν τέχνην τοῦ ὑποκρίνεσθαι, ἐπρόδιδε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν της μικρὸν τινα ἔρωτα, μεγάλην φιλοδοξίαν καὶ μίαν τῶν ἰσχυροτάτων ἐκείνων ἀντιπαθειῶν αἵτινες εἰς μόνους τὰς γυναῖκας εἶναι ἴδιαι.

Ὁ Ἐμμανουὴλ ἡ Αέλλος Κορομήλας ἦτον υἱὸς δευτερότοκος τοῦ Πρίγκηπος Κορομήλα-Βόργη. Οἱ Κορομήλαι, ἂν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὸ γενεαλογικὸν των δένδρον, χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἡ ἱστορία τῆς οἰκογενείας των κατέχει τρεῖς τόμους εἰς τέταρτον, ἐκδοθέντας ἐν Πάρισι τῷ 1780, τύποις τοῦ θαυμαστοῦ Βοδίην. Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει τὰ τῆς οἰκογενείας μέχρι Χριστοῦ Γεννήσεως, ὁ δεῦτερος μέχρι τοῦ 1700,

1000, ὁ τρίτος, ὅστις εἶναι καθολοκληρίαν περίπου ἀναμφισβήτητος, περιλαμβάνει τὴν ἀληθῆ δόξαν τῆς οἰκογενείας. Ὁ Τίτος Κορομήλας, ἀρχιναύαρχος τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας καὶ πατὴρ τοῦ Δόγη Βαρθολομαίου Κορομήλα, ἐθριάμβευσε περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, εἰς τὴν περὶ Νάξου ναυμαχίαν, ἣτις ἀνέστειλε τὴν ὄρμην τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ ἐξησφάλισε τὰς Βενετοὺς τὴν ἐξουσίαν, ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὁ Ἰωσήφ Κορομήλας ἦτον ἀρχηγὸς τῆς Πρεσβείας ἣτις ἐστάλη νὰ συγχαρῆ τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Ἐρρίκον τὸν Δ' κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ. Κατὰ Μάιον 1707, ὅτε ἡ ἀριστοκρατικὴ κυβέρνησις τῆς Βενετίας παρητήθη ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὁ Λουδοβίκος Κορομήλας κατέλιπε τὴν πατρίδα του καὶ ἀποκατεστάθη ἐν Ῥώμῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Τὰ κτήματα τοῦ μεγάλου τούτου οἴκου κένται ἐν μέρει μὲν εἰς τὴν Ῥωμανίαν, ἐν μέρει δὲ εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον. Ἡ ἐπὶ τοῦ Κόρσου (*Corso*) μεγάλη αὐτοῦ οἰκία εἶναι ἡ λαμπροτέρα πασῶν τῶν ἐν Ῥώμῃ θαυματομένων, ἡ ἐν Ἀθελανῷ ἑπαυλις αὐτῶν ἔχει κήπους ἴσους μὲν τὴν ἔκτασιν μὲ τοὺς τῶν Βερσαλλιωῶν μᾶλλον δὲ ποικίλους· πρὸς ταῦτα, ἔχουσα ἐν Βενετίᾳ τέσσαρα ἀνάκτορα ἐπὶ τῆς μεγάλης διάρυκος. Οἱ τρεῖς κλάδοι τῆς οἰκογενείας ὁμοῦ λαμβανόμενοι ἔχουσι μυθῶδη κτηματικὴν περιουσίαν — πενήτηντα περίπου ἑκατομμύρια, τὸ ἐν τέταρτον τῆς ὁποίας καὶ ἔτι πλέον ἀνήκει εἰς μόνους τοὺς Κορομήλα-Βόργη.

Ἐν ᾧ ὁ ἀπόγονος τῶν Δογῶν προσήρχετο χορεύων εἰς τὴν Ναδίαν καὶ τὴν Τόλλαν, ἡ πολύσαρκος στρατηγίς Φρατιέφ κατέτρωγε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ πενήτηντα ἑκατομμύρια τὰ ὁποῖα ἔβλεπε χορεύοντα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐπρόφερεν, ἑκατοστήν ἤδη φορὰν, ὁμοίομορφόν τινα πανηγυρικὸν περὶ τῶν θελημάτων τοῦ Αέλλου. Ἐπέμενε νὰ τὸν ὀνομάζῃ ὁ πρίγκηψ Αέλλος, ἂν καὶ τῆ εἶπον μυριάκις ὅτι ὁ Αέλλος δὲν εἶνε οὐδ' ἤθελε ποτὲ γίνῃ Πρίγκηψ. Ὁ μόνος Πρίγκηψ Κορομήλας-Βόργης ἦτον ὁ πατὴρ του, ὁ γέρον Λουίζος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ τίτλος μετέβαινεν εἰς τὸν πρωτότοκον υἱὸν του. Ὁ Αέλλος ὤρειλε νὰ ἀρκεσθῆ, ὡς ὁ συνταγματάρχης θεῖός του, εἰς μόνον τὸν τίτλον ὁ ἱππότης Κορομήλας· ἀλλ' ἡ στρατηγίς δὲν ἠρέυνα τὰ πράγματα μὲ τόσῃ ἀκρίβειαν. Ὅσακις τῆ συνέβαινε ν' ἀπατηθῆ, ἐπροφασίζετο ὅτι εἰς τὴν πατρίδα της, τὴν Ῥωσίαν, τὰ τέκνα παντὸς Πρίγκηπος, ἔστρωσαν καὶ δώδεκα, λέγονται Πρίγκηπες.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Κορομήλας, μακρὰν τοῦ γὰ δικαιολογῆ τὸν μητρικὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς στρατηγίδος, δὲν ἦτον ὅμοιος τοιοῦτος ὥστε ν' ἀπαρέσκη. Εἶχε τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τοὺς ὤμους εὐρεῖς, τὴν στάσιν ὑπέροχον, καὶ ἀληθῆ Ῥωμαϊκὴν ρυσιγονομαίαν. Οἱ προέχοντες καὶ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ του δὲν ἐστραβῶντο θερμότητος τινός· τὰ ὑπέρυθα ὠτά του, τὸ ἀνθρώπινον χρῶμα, ἡ ἡ-

χρηρ φωνή του ἀγγέλλον ὑγείαν ἐξαιρετον καὶ κρᾶσιν βρομυλέαν ἢ μαύρη γενναίως του, τὴν ὅποιαν ποτὲ δὲν ἔχειρε. ἐλίπαστο ἡρέμα ἐπὶ τῶν παρεῶν του ἢ ὑπὲρ αὐτοῦ κόμη του πύρρατα ἰσχυρὰν ἀντίθειν πρὸς τὴν τράχηλόν του, ὅστις ὑπερείχε τῆς γυναικείας λευκότητος· αἱ χεῖρές του ἦσαν ἰσχυραὶ καὶ ὀγκώδεις, ἀλλὰ τόσον λευκαὶ, παχῆται καὶ νευρώδεις ὥστε τὸ ὁπώσων βάνυτον σχῆμά των ἐνέπιπε συμπθεῖαν καὶ ἐμπιστοσύνην. Κατὰ τὸ σύνολον, ὁ Αἴλλος ἦτον εὐμορφώτατος νέος εἰκοσιδύο ἐτῶν.

Περὶ τοῦ πνεύματός του ἡ στρατηγία δὲν ἔλεγε γὰρ, ἐπειδὴ τὰ περὶ εὐφυΐας ζητήματα δὲν ἦσαν τῆς ἀρμόδιότητός της. Ἐθαύμαζε τὴν χάριν, τὴν κομψότητα, τὴν εὐθυμίαν, τὰς ἀφροσύνας, καὶ τὴν εὐσέθειαν αὐτοῦ. Ὁ Αἴλλος ἦτον ὁ μοχλός τῆς Ῥωμαϊκῆς νεολαίας. Μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας του εἶχε ζήσει ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπιγρῦπνησιν τοῦ πατρὸς μητρὸς πάππου του, ἀλλὰ πρὸ ἐνὸς ἡδὴ ἔτους εἶχε ῥιφθῆ εἰς τὰς ἀγάλας τῆς ἐλευθερίας. Ἦτον ὁ διοργανιστὴς πάσης διατακτικῆς, ὁ ἐφευρετὴς παντὸς εὐφυῶς τεχνήσματος, ὁ βασιλεὺς παντὸς χοροῦ, ὁ ἀδηγὸς παντὸς κοταλιονίου (cotillions). Ἀφ' ἑτέρου ὅμως περυσίσκετο εἰς τὴν λειτουργίαν καθ' ἑκάστην, ἔλεγε τὴν οἰκογενειακὴν προσευχὴν πᾶσαν ἐσπέραν, μετελάμβανε τὸ ἐλιγώτερον διὰ τοῦ μηνός, καὶ ἐγονυπέτει ἐνώπιον πάσης λιτανείας.

Σπάνιον ἦτον ὥστε ἡ στρατηγία, πανηγυρίζουσα τὴν Κορομηλίαν, νὰ μὴ ἀναμείξῃ ἐγκώμια περὶ τοῦ ἀνακτόρου τῆς οἰκογενείας των, περὶ τῆς σταῆς αὐτοῦ τῆς ἐκτιμηθείσης ἀπὲρ δύο ἑκατομμυρίων, περὶ τῶν σταύλων αἰτινες ὡς αἱ ἐκκλησίαι ἦσαν ἐστρωμένοι ἐκ λευκῶν μαρμάρων, περὶ τῶν ὀγκημάτων, περὶ τῶν στολῶν τῶν ὑπηρετῶν, περὶ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα θεραπόντων τῆς οἰκίας.

Ἀφ' οὗ ἔλεγεν ὅλα ταῦτα, μετέβαινε, κατὰ τὸ σῆμα, εἰς τὸ ἐγκώμιον τῆς θυγατρὸς της, τὴν ὅποιαν ἐκάλει πομπωδῶς αἰ Ἡ Κυρία θυγάτηρ μου. » Κατεχοῦται τῆς ἀνεξάντλητου ὑπομονῆς τῆς Μαρκεσίας καὶ τῆς Κυρίας Φεράλδη διὰ νὰ ἐπαναλέγῃ τὰ προτερήματα τῆς Ναδίνης, τὰς χάριτάς της, τὰ δαπανηθέντα χρήματα διὰ τὴν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀνατροπὴν της, τὰς ἀντηνυχίας ὅσας εἶχε προξενήσει κατὰ τὴν νηπιότητά της, τὸν φόβον τὸν ὅποιον εἶχον μήπως γίνῃ χοιραδική ὡς ὅλαι σχεδὸν αἱ κόραι τῆς Ῥωσσοικῆς ἀριστοκρατίας, τὰ πικρὰ σιρόπια ὅσα εἶχε πῖει, τὰ ἐκ τούτων εὐάρεστα ἀποτελέσματα, τὴν στερέωσιν τῶν ὀστέων, τὴν αὐξήσιν τῆς κόρης, τὸ ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέρας γινόμενον λαμπρότερον κάλλος της, τὰς περὶ συνοικεσιῶν προτάσεις ὅσας εἶχεν ἀποκρούσει, τὰς ἐπιτυχίας της εἰς τὰς συναναστροφάς, τοὺς θριάμβους αἰτινες τὴν ἀνέμενον ἐν Πετρούπολει, τὴν εὐνοίαν τοῦ Αὐτοκράτορος Νικαλάου ὅστις τὴν ἐθεώρει ὡς θετὴν αὐτοῦ θυγατέρα καὶ τῆ προσ-

διώριζε τὴν πρόστα τῶν νεαλίδων τῆς τιμῆς, τέλος τὴν ὠραίαν εἴσοδον τὴν ὅποιαν ἐμελλε νὰ κάμῃ εἰς τὴν αὐλήν τῆς Ῥωσσίας, περιβεβλημένη ποδήρη ἐσθῆτα ἐξ ἐρυθροῦ μεταξοπτίλου, κακοσμία περικυκλωμένον χρυσῶ καὶ μαργαρίταις καὶ ἀδαμάντινα κοσμήματα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου.

Ἡ Κυρία Φρατιερ ὠμίλει ὡς ἂν ἐκραύγαζεν εἰς τὸ μικρὸν δὲ τοῦτο ἐλάττωμα προσθέτετε καὶ τὴν ἔξιν τοῦ νὰ ἐπαναλέγῃ συχνάκις τὰ αὐτὰ καὶ νὰ πλαττῆ ἐνίοτε· ἀλλὰ γενικῶς ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς ἀγαθὴν τὴν καρδίαν. Ἐκτὸς τούτου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὡς ἔξην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς διάγουσα βίον πολυτελεῆ καὶ ὡς ἀναθρέψασθ τὴν θυγατέρα της εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν θρησκείαν, ἦτο δεκτὴ εἰς τὰς μεγαλειτέρας συναναστροφάς. Τὰ ἀπλητισμένα κινήματα, διὰ τῶν ὅποιων ἐπροσπάθει νὰ ἐφευκῆ τὴν προσοχὴν τοῦ Ἐμμανουὴλ Κορομηλία, δὲν ἐτάραττον κανένα. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ Αἴλλος δὲν ἐμελλεν ἀκόμη νὰ νυμφευθῆ καὶ ἐκτὸς τούτου ὅτι ἡ οἰκογενεία του τῷ προῶνιζε μίαν πειγμηπίδα. Ἡ Κυρία Τραξιμένη ἐπέτρεψε λοιπὸν τῇ στρατηγίδι νὰ ἰχνογραφῆσθ ἐν ἀνέσει τὰς δύο εἰκόνας, εἰς τὰς ὅποιας ἐπανειλημμένως ἀνὰ πάσαν ἐσπέραν κατεγίνετο, ἵνα ἔχῃ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ τὰς ἐγγείῃ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πλαισίου· ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ κακοσμία καὶ εἰς τὸ ἀδαμάντινον κόσμημα, τὰ ὅποια ἀπετέλουν τὸν συνήθη ἐπίλογον, ἡ Μαρκεσία, ἐγκωμιάσασα πρῶτον τὴν Ναδίνην, ἐστράφη πρὸς τὴν Κυρίαν Φεράλδη.

— Καὶ ἡ Τόλλα; εἶπε.

— Τῷ ὄντι! εἰν' ἀληθές; προσέθηκεν ἡ στρατηγία. Λέγουν ὅτι τὴν ὑπανδρεύουν ἔχω μεγάλην εὐχαρίστησιν.

— Δὲν εἶναι τελειωμένα, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ἡ Κ. Φεράλδη. Ἐξέυρεις, φιλιτάτη μου, εἶπεν εἰς τὴν Μαρκεσίαν, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος μηνός ἐλάβομεν δύο γράμματα, τὸ ἐν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου ἐξ Ἀγκῶνος, τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν μου ἀπὸ τὸ Φορλί, διὰ τῶν ὅποιων ἕκαστος προτείνει ἕνα σύζυγον διὰ τὴν Τόλλαν· ὁ νέος ὁ ἐκ τοῦ Φόρλι εἶνε εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, μονογενὴς υἱὸς καὶ μὲ εἴκοσι χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα.

— Λαμπρόν! φιλιτάτη κόμησσα, διέκοψεν ἡ στρατηγία, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ Τόλλα. . . .

— Ἡ Τόλλα τὸν εἶδεν. Εἶνε εὐειδής, ὑψηλός, ξανθός, μὲ ἀνάτροφὴν ἀξιόλογον, ἕμω; τὸν ἀπέρριψεν ἀμέσως.

— Χωρὶς νὰ εἰπῆ τὸ διατί;

— Εἶπεν ὅτι τῇ ἦτον ἀντιπαθητικός. Ὁ ἄλλος δὲν ἦλθεν ἀκόμη εἰς τὴν Ῥώμην καὶ δὲν θὰ ἔλθῃ ἂν δὲν τῷ δώσωμεν ἐλπίδας. Λέγουν ὅτι εἶνε ἀξιόλογος, δὲν ἔχει ἀκόμη τριάκοντα ἔτη, καὶ εἶνε πλουσιώτερος τοῦ κατὰ πρῶτον προταθέντος. Ἐλάβομεν πληροφορίας περὶ τῆς ἠθικῆς του καὶ ἡκού-

σαμεν νὰ τὸν ἐπαινῶσι παντοῦ. Γνωρίζει πόσην προίκα ἔχει ἡ Τόλλα καὶ ἔγραψε κατ' αὐτὰς εἰς τὸν ἄνδρα μου ὅτι εὐχαριστεῖται πληρῆστατα καὶ ὅτι ἤθελεν ἀρκεσθῆ καὶ εἰς τὸ ἡμισυ. α' Ἐπιθυμῶ νὰ εὔρω, ἔλεγε περὶ τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς του, φίλην, γυναίκα συμπαθῆ, ἀγαθὴν μητέρα, νέαν τέλος πάντων δυναμένην νὰ συγχωρῆ τὰ πολυπληθῆ ἐλαττώματά μου.»

— Ὁραῖόν! θαυμάσιον! ἔξοχον! ἀνέκραξεν ἡ στρατηγίς, καὶ μάλιστα εἰς αἶωνα ὡς τὸν ἰδικόν μας, ὅτε οἱ νέοι κατήντησαν μᾶλλον ἐγώισται παρὰ τοὺς γέροντας! ὦ τὸν ἀξίολογον νέον! ἐλπίζω ὅτι ἡ Τόλλα δὲν θὰ τὸν ἀπορρίψῃ!

Ἐνταῦθα ψιθύρισμα τι ἐλαφρὸν ἐκάλυψε τὰς ἀναφωνήσεις τῆς στρατηγίδος, ψιθύρισμα γοργῶν, πυκνὸν καὶ ὄξυ ὡς τὸν θόρυβον τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεόντος ἐπὶ ξηρῶν φύλλων, καὶ τὸ ὅποιον διαδοχικῶς διεδόθη εἰς τὴν αἴθουσαν, εἰς τὸν κήπον, εἰς τὸ δωμάτιον τῶν χαρτοπαικτῶν, εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκίας καὶ ἔφθασε τέλος μέχρι τῆς ἀκοῆς τοῦ τριμελοῦς μητρικοῦ συνεδρίου. Εἶδθαις ἀπρόσποτος, ἤτις τὰς κατέπληξε καὶ τὰς τρεῖς ὡς βολὴ κεραυνοῦ καὶ ἔφθασε μέχρις αὐτῶν χωρὶς νὰ δύνανται νὰ μάθουν τίθεν προήλθεν. Ἦτο φῆμα τις ἐκ τῶν γοργῶν ἐκείνων καὶ μυστηριωδῶν αἰτινες φαίνονται διακιδόμεναι ἀφ' ἐαυτῶν καὶ διὰ τῆς ἰδίας τῶν δυνάμεως καὶ αἰτινες εἰσέρχονται εἰς ὅλα τὰ ὦτα χωρὶς νὰ τὰς ἴδῃ τις ἐξερχομένης ἀπο κανέν στόμα. Ὅταν δ' ἐπεκάθησεν εἰς τὸ ἀνάκλιτρον τῆς Μαρκεσίας, συγκινήσεις διάφοροι, ἀλλ' ἐπίσης σφοδραὶ, ἐξωγραφῆθησαν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν τριῶν μητέρων αἰτινες συνδιελέγοντο. Ἡ στρατηγίς ἐκοκκίνισεν ὡς ἀπόπληκτος. Τὸ ναυάγιον τῶν ἐλπίδων τῆς, ὁ φθόνος, ἡ ἀποτοχοῦσα φιλαργυρία, ἡ ἐκθρομισθεῖσα φιλοδοξία, ὁ φόβος τοῦ γελοίου, ἡ ἀπόφραξις τῆς πάλης, ἡ πεποιθήσις εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, ὡς τελευταῖον καταφύγιον ἡ ἐλπίς τῆς ἐκδικήσεως, ὅλα τὰ δυσμενῆ πάθη ἐν ἐνὶ λόγῳ διεήλθον ἀστραπηδὸν ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ κατακοκκίνου προσώπου τῆς. Ἡ Κυρία Φεράλδη, ἐκπεληγμένη ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίῳ εὐτυχία, ἔστατο μὲ στόμα κεκλιμένον, καὶ ἐκθαμβος ὡς τὸν τυφλὸν τὸν ἀνακτῶντα τὴν ὄρασιν ἀπέναντι πυροτεχνήματος. Ἡ ἀγαθὴ Μαρκεσία, ἣτις εἶδε γενομένην τὴν Τόλλαν, ἣτις ἐκάλεε αὐτὴν φιλοστόργως «κόρη μου» ἣτις μόνον εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Φιλίππου ἐνδίδουσα συνήεσε νὰ δεχθῆ ἕνα Κορομήλαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, συνέστειλεν κίνημά τι ἀλγεινῆς ἐκπλήξεως καὶ κατέπιε δύο μεγάλα δάκρυα, ὅταν ἤκουσε ψιθυριζομένην τὴν τρομερὰν ταύτην εἶδησιν. — Ἐξεύρετε; ὁ Λέλλος ἀγάπα τὴν Τόλλαν!

[Ἔπεται].